

# ДНЕВНИКЪТЪ

(стенографически)

на

## ХІІ<sup>то</sup> Обикновено Народно Събрание

(първа редовна сесия).

ХХІХ заседание, сжбота, 23 ноемврий 1902 г.

(Отворено въ 2 ч. и 45 м. послѣ пладнѣ подѣ прѣдседателството на подпрѣдседателя г. Д-ръ А. Ходжевъ.)

**Прѣдседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** (Звъни.) Засѣданието се открива.

Г-нъ секретарьтъ се умолява да прочете списъка на г. г. народнитѣ прѣдставители.

**Секретарь П. Шоповъ:** (Прочита списъка. Отсѣствувать г. г. прѣдставителитѣ: Н. Абаджиевъ, Х. Бакаловъ, С. С. Бобчевъ, Т. Бурмовъ, С. Бурмовъ, А. Буровъ, И. Воденчаровъ, Д. Вълчевъ, К. Диловски, Д-ръ К. Милашовъ, Д-ръ Д. Милковъ, К. Досевъ, Я. Забуновъ, К. Калчовъ, С. Калчовъ, А. Каназирски, И. Карастояновъ, О. Кечели, Г. Кирковъ, Г. Бжрджиевъ, Х. Мановъ, Н. Марковъ, М. Милевъ, С. Митовъ, Н. Мушановъ, В. Наковъ, Е. Начевъ, Т. Начовъ, Г. Насаровъ, И. Пецовъ, П. Пешевъ, И. Пъневски, С. Славовъ, В. Статковъ, М. Такевъ, Ц. Таслаковъ, Х. Тоневъ, А. Урумовъ, М. Хюсеновъ, П. Чаушовъ и Н. Шивачевъ.)

**Прѣдседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** Отсѣствующи има 41 народни прѣдставители. Има законниятѣ съставъ — заседание то може да се състои.

Прѣди да пристѣпимъ къмъ дневния редъ, има да направя слѣдующитѣ съобщения. Разрѣшени сж отпуски: на Бургазкия народенъ прѣдставителъ г. Йови Воденчаровъ 10 дена, на Куртбунарския народенъ прѣдставителъ г. Петъръ Драгулевъ 10 дена и на Панагюрския народенъ прѣдставителъ г. Иванъ Бобековъ 5 дена.

Ще се пристѣпни къмъ дневния редъ — на първо мѣсто стои докладътъ на прошетарната комисия.

Ще се пристѣпни къмъ разискване на едно заявление, докладвано отъ г. Драгулева, за отсѣжване на Варненската община една мера.

Докладчикътъ г. Драгулевъ има думата.

**Докладчикъ П. Драгулевъ:** Онзи денъ почитаемото Събрание искаше да му се прочетатъ писмата, написани и проводени отъ Министра на Финанситѣ по отсѣжване на Варненската мера. По една грѣшка, тия писма бѣха останали въ книгата на единъ отъ напнитѣ другари въ комисията и не можахъ тогава да се прочетатъ. Азъ ще прочета сега и дѣйтѣ тия писма, за да види почитаемото Събрание какво е било мнѣието на г. министра, когато е давалъ съласието си да се извади отъ границата на държавния имотъ Варненската мера. Писмото отъ 1 ноемврий 1901 г. гласи така: (Чете.)

„Приложень при това като Ви изираамъ рапорта на Варненското градско общинско управление отъ 10 септемврий т. г. подъ № 10.723, съ който послѣдното моли да му се повърне мѣстността „Орта-чаиръ“, съставляюща мерата на града и ограничена неправилно въ пространството на държавното блато, називаемо Варненско, честъ имамъ да ви съобща, че просбата на казаната община, споредъ направенитѣ изслѣдвания, е справедлива и основателна.

„При опрѣдѣляването границитѣ на Варненското държавно блато сж били направени нѣколко погрѣшки. Това ограничаване е станало прѣзъ 1896 г. отъ прѣдвидената въ закона комисия и протоколътъ на послѣдната е билъ обнародванъ въ „Държавенъ Вѣстникъ“, за да могатъ недоволнитѣ страни да прѣдвиятъ претенцията си въ сѣда. Въ опрѣдѣления 6-мѣсеченъ срокъ никой не е заявилъ споръ и повѣреното ми министерство е отдало подъ наемъ блатото въ границитѣ, опрѣдѣлени отъ комисията. Велѣдствие оплакванията, послѣдвали отъ наемателя, отъ една страна, че нѣкои варненчани

пускали добитъците си въ блатото на наша, и на Варненското общинско управление, отъ друга страна, че наемателът неоснователно забранява на гражданитѣ да си пасатъ добитъците въ градската мера, наречена „Орта-чаиръ“, подѣ прѣдлогъ че била влизала въ границитѣ на държавното блато, стана нужда да се прѣгледатъ отново границитѣ на послѣдното отъ къмъ морето. Тогавашниятъ II Варненски мирови съдия заедно съ околийския началникъ, единъ отъ помощниците на Варненския финансовъ началникъ и кондукторътъ, безъ да искатъ за това разрѣшение, прѣгледаха казанитѣ граници и съ втори протоколъ направиха една поправка на тия граници, въ тая смисълъ, че споменуваниятъ въ първия протоколъ Дерекъойски пътъ не е новиятъ, както е разбиралъ наемателътъ, а е стариятъ Дерекъойски пътъ къмъ морето. Вслѣдствие на тоя протоколъ, който по погрѣшка тоже е билъ обнародванъ въ „Държавенъ Вѣстникъ“, една частъ отъ взетата Варненска мера се остави вънъ отъ границитѣ на блатото. Но и слѣдъ това опрѣдѣление границитѣ варненскитѣ граждани не прѣстанаха да заявяватъ за цѣлата мера „Орта-чаиръ“, безъ да сж се обърнали въ съда, съгласно чл. 6 отъ съществуващия за това законъ, и така изминаха се пакъ 6-тъ мѣсеца за завеждане искове.

„Постояннитѣ оплаквания на гражданитѣ и общинското управление и нескончаемитѣ разправии съ наематели принудиха повѣреното ми министерство да изпрати една административна комисия на мѣстото, съ мисия да провѣри основателността на тия претенции. Послѣдната е намѣрила, че тѣй, както сж опрѣдѣлени границитѣ на въпросното блато, не сж опрѣдѣлени справедливо, понеже една голѣма частъ отъ общинската мера между блатото и морето дѣйствително е заета като блато, така щото оплакванията на гражданитѣ и общинското управление сж справедливи. Това се доказва отъ редъ стари и знающии мѣстността хора, които всички твърдятъ, че прѣди ограничаването блатото, мѣстността „Орта-чаиръ“ е била градска мера.

„Прѣдъ видъ на това и понеже на варненскитѣ жители става невъзможно държането добитѣка безъ мера, за справедливо намирамъ да се удовлетвори просбата на Варненското градско-общинско управление, изложена въ тукъ приложения рапортъ, като се освободи мѣстността „Орта-чаиръ“ отъ държавно владѣние и се остави въ разположение на казаната община.

Министъръ на Финанситѣ: П. Каравеловъ.“

Комисията наново когато пакъ е разгледала този въпросъ, слѣдъ постѣпването на това писмо, поискала е допълнително и сегашниятъ Министъръ на Финанситѣ да даде своето мнѣние. Сегашниятъ министъръ, г. Сарафовъ, е отправилъ писмо подѣ № 3.552 отъ 25 юлий т. г. То има слѣдующето съдържание: (Чито.)

„Съ докладъ отъ 1 ноемврий 1901 г., подѣ № 12.153, повѣреното ми министерството Ви е прѣдставило просбата на Варненското градско-

общинско управление, за освобождение частъ отъ градската мера, която по погрѣшка била вграничена въ района на Варненското държавно блато, съ ходатайство, Народното Събрание да удовлетвори просбата на казаното общинско управление, като рѣши да му се повърне неправилно вграничената мѣстность „Орта-чаиръ“ въ прѣдѣлитѣ на държавното благо.

„Казаното прошение, заедно съ доклада, почитаемото Народно Събрание ми е повърнало при отношението си отъ 5 юний т. г., подѣ № 690, съ забѣлѣжка, че просетарната комисия е рѣшила прѣписката да се повърне, понеже въпросътъ билъ отъ компетентността на повѣреното ми министерство.

„По духа и буквата на закона за опрѣдѣляне границитѣ на държавнитѣ имоти, единъ имотъ, на който сж опрѣдѣлени границитѣ отъ компетентната комисия, се счита за държавенъ въ сѣщитѣ граници, макаръ че тѣ по едни или други причини сж били опрѣдѣлени неправилно, докато оспорющата страна не докаже противното прѣдъ съда въ 6-мѣсеченъ срокъ. Значи, опрѣдѣленитѣ веднажъ граници на единъ имотъ не могатъ да бъдатъ измѣнени отъ никого, освѣнъ чрѣзъ съдебни рѣшения, или по рѣшенията на Народното Събрание. Понеже въ настоящия случай Варненската община е пропуснала да се възползува отъ дадения за доказване правата ѣ срокъ, не остава друго, освѣнъ почитаемото Народно Събрание да ѣ даде новъ срокъ, или да разрѣши на повѣреното ми министерство да изключи отъ прѣдѣлитѣ на Варненското държавно блато мѣстността „Орта-чаиръ“, за която се установява, че неправилно била вграничена въ казаното блато. Отъ тия постановления послѣдното е по-прѣдпочтително за казната, защото съ него ще се избѣгне процесъ съ общината и вслѣдствие на това и излишни разноски.

„Като Ви увѣдомявамъ за горѣказаното и като Ви повръщамъ прошенията на Варненското градско-общинско управление, заедно съ доклада № 12.153, честь имамъ да Ви помоля, Г-нъ Прѣдседателю, да внесете тия книжа въ едно отъ първитѣ засѣдания на почитаемото Народно Събрание, съ ходатайство, да подложи въпроса на ново разглеждане и слѣдъ това да гласува и вземе слѣдующето рѣшение: Разрѣшава се на Финансовото Министерство да изключи отъ границитѣ на Варненското държавно блато, опрѣдѣлени прѣзъ 1896 г., мѣстността „Орта-чаиръ“, съставляюща частъ отъ Варненската градска мера и вграничена погрѣшно въ прѣдѣлитѣ на това блато.

Министъръ на Финанситѣ: М. Сарафовъ.“

Къмъ прошенията се намира и цѣлата прѣписка отъ министерството, отъ която се вижда, какво финансовиятъ чиновникъ, който е билъ натоваренъ отдѣлно отъ специално назначената въ послѣдно врѣме комисия, е давалъ мнѣние, изказвалъ се е, че лицата, които сж се интересували да се отчужди тая мера за въ полза на държавата, тѣй като тѣ

сх наематели на блатото, за да могат да го експлоатират като наематели на държавните блатата, дали сх невърни свѣдѣния за истинността кому принадлежи тая мера: на държавата или на общината. Финансовиятъ чиновникъ констатира, че мерата е общинска, а не държавна, и самъ ходатайствува да се извади отъ границитѣ на държавните имоти. Впоследствие, както се спомена и въ доклада, г. министърътъ Каравеловъ е назначилъ комисия, която тоже намѣрила тази грѣшка, която е направена отъ комисията, и че несправедливо е засвоенъ общинскиятъ имотъ на Варненската община отъ държавата, и цѣлъ редъ документи, даже съществува и единъ планъ сниманъ отъ комисията, който ясно доказва че Варненската мера просто на просто е похитена отъ страна на комисията несправедливо. Въ допълнение на това ще кажа, че комисията повторно ме патовари да ходатайствувамъ прѣдъ почитаемото Народно Собрание да възвърне общинската мера на гр. Варна.

**Д. Петковъ:** Нека другъ вземе думата да обясни въпроса, защото азъ не разбрахъ нищо.

**Д. Филовъ:** Азъ ще моля г. докладчика да обясни, туй мѣсто не е ли отстъпено вече на варненскитѣ жители отпрѣди година и повече?

**Докладчикъ П. Драгулевъ:** За това мога да Ви дамъ свѣдѣния. Когато миналата година жителитѣ на гр. Варна захванаха съ сила да вкарватъ добитѣка си и да нарушаватъ правата на експлоатация на наематели... (Д-ръ Н. Генадиевъ: Колко дена прѣди изборитѣ? — Смѣхъ.) 6 мѣсеца прѣди изборитѣ. Тукъ има и прошение подадено отъ самия наемателъ, то е въ прѣписката, която азъ взехъ отъ Министерството на Финанситѣ, и можете да го видите. Тогава наемателътъ се откажа отъ правото си да експлоатира, а държавата му отстъпи 2.000 л. отъ наема и остана на разположението на гражданитѣ мерата, която отъ тѣхъ сега по такъвъ начинъ се разполага, но не е направена тѣхна собственост.

**А. Влажевъ:** Г-да прѣдставители! Ясно се вижда отъ заявлението на варненци, че несправедливо е отнета тѣхната мера, тѣхното пасбище. Но менъ ми е чудно, защото тамъ варненци иматъ много добри прѣдставители, които се стараятъ всѣчески да дадатъ по-широко обяснение на всѣко прошение, каквото да било искане на нѣкои варненски жители. Г-нъ Мирски се стѣснява; не става да даде такива обяснения.

**Вен. Поповъ:** Ще дадемъ, ще дадемъ.

**К. Мирски:** Не ми е дошълъ още редътъ.

**А. Влажевъ:** Азъ не съмъ противъ това искане, г-нъ Мирски, но трѣбва да признаемъ едно, защо да бждемъ за одного майка, а за друго мащеха.

**В. Димитровъ:** Да се отбѣлжи въ протокола, че г. Влажевъ защищава варненци отъ Никополъ.

**А. Влажевъ:** Азъ се съгласявамъ напълно съ тази несправедливостъ, защото не само тамъ е станала, г-да народни прѣдставители! Тази комисия е направила грамадни погрѣшки. Азъ знамъ много добри, въ Шевени има много сбивания и убивания, въ Синцовския окръгъ. Какъ знамъ, въ Кара-буазъ че има дѣло заведено за 20.000 л. Това е въ с. Врѣстъ. Тамъ има колци забити и, щомъ дойдатъ до колцитѣ, не може да минава населението пататѣтъ. Та азъ мисля, че ако се признае на варненци тази мера за тѣхна и за неоснователно рѣшението на комисията, която я е отчуждила, ще направимъ единъ актъ на справедливостъ, г-да прѣдставители, ако кажемъ, че тая комисия, дѣто има спорни мѣста за държавни пасбища, би трѣбвало да ги остави безъ послѣдствие; защото, повтарямъ, не е саде тамъ. Посочихъ ви нѣколко пасбища такива, които имаме и по които въпросътъ не може да се рѣши така лесно. Казано е, че единъ пътъ минала комисия, ние трѣбва да се подчинимъ на рѣшението на комисията. Въ Шевени имаше пакъ такова облъскване съ орѣжии въ рѣка прѣди единъ-два мѣсеца и не могатъ да прѣминаватъ хората. Тѣзи грѣшки не могатъ да се изправятъ. Сега вие ще бждете ли справедливи, ако се отпусне? Азъ съмъ за отпушане на варненци пасбището, за да се улеснятъ хората, които иматъ нужда отъ него, но азъ бихъ желалъ да се направи това и за други мѣста, които иматъ такива спѣшки. Та моето мнѣние е: да се отпусне тази мера на варненци. Безъ да познавамъ варненци, безъ да познавамъ мѣстността, но като се казва, че иматъ стѣснение за мера, азъ съмъ на мнѣние да имъ се отпусне тази мера.

**Прѣседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** Има думата Варненскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Мирски.

**К. Мирски:** Ще говори г. Венедиктъ Поповъ; отстъпвамъ на него.

**Прѣседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** По редъ г. Юрданъ Теодоровъ има думата.

**Ю. Теодоровъ:** Г-да народни прѣдставители! Ако има отъ нѣщо да тегли България, то е отъ това, че ние българитѣ много хитруваме; ние не искаме да вземаме примѣри отъ други държави, които иматъ хилядогодишенъ политически животъ; ние правимъ закони своего рода и отъ това теглимъ. Това ни е държавниятъ строй и всички наредби. Направихме единъ законъ, съ който се е казало, че комисиятъ слѣдъ като опрѣдѣлятъ държавнитѣ земи, въ разстояние на 6 мѣсеца който не обжалва рѣшението имъ, загубва си правото. Този законъ е едно узаконение на беззаконието. Не знамъ, ние не харесваме отоманския законъ за земитѣ, който е

толкозъ добъръ и който не остави никакъвъ пролетариатъ да стане, а също тъй и отоманскиятъ законъ за наследството. Този законъ за земиѣ казва: „мюрури земанъ олмазъ“, което на български значи: мерата никой не може да завземе, никой не може да продаде. Ако повдигне въпросъ и найбѣдната вдовица и каже: менѣ ми трѣбва земя за да си паса магарето или паткитѣ, не бива да се взема и, ако я заграби нѣкой по какъвто и да е начинъ, нѣма просрочване, за да си я отнеме. Напиятъ законодателъ какво е направилъ? За 6 мѣсеца който не обжалва, загубва си правото. И какво послѣдва отъ това? Ето единъ примѣръ за Варна; лѣтосъ слушахъ единъ примѣръ отъ с. Мечка. На хора, които владѣятъ ниви отъ 50 години, отъ баща и дѣда и иматъ документи, крѣпостни актове, засвоили имъ земята; тѣ, селяни хора, не знаели да отидатъ въ сѣдилището въ разстояние на 6 мѣсеца, и земята останала на държавата. Мислили си хората: какъ ще имъ взематъ бащина или дѣдова нива, когато я владѣятъ съ крѣпостни актове, не обжалвали това рѣшение, изпуснали срока и държавата я взема. Зарадъ туй, г-да, тукъ има толкозъ адвокати, млади, интелигентни хора, които би трѣбвало да направятъ едно законодателно прѣдложение, щото тоя беззаконенъ законъ да се унищожи и да се даде на хората правото, било на частни лица, било на села, които си докажатъ правото, да си завзематъ земиѣ, и за това не трѣбва да става никакво отсрочване. Най-напрѣдъ трѣбва да стане това по административенъ начинъ, за да се избави населението и държавата отъ разноси, сир. този или това село, на което е заграбена земя, по административенъ начинъ: финансовитѣ и административнитѣ власти, отъ една страна, и той, отъ друга страна, може да си прѣдстави документитѣ, да си докаже правовладѣнието и да си завземе земята. Ако една отъ странитѣ не е доволна, тогава да се отпрати въ сѣдилището. Тѣй би трѣбвало да стане това. Това е абсурдъ, противно на всѣки здравъ разумъ, и азъ не зная защо ние правимъ такива лекомислени закони. Не само за Варна, но и за други мѣста, дѣто е заграбена земя, да стане сѣщото.

**Н. Константиновъ:** Г-да народни прѣдставители! По този въпросъ по-миналата седмица говорихъ и азъ съмъ длъженъ да слѣдвамъ пакъ по тоя пѣтъ. Тогава г. Министерътъ на Финанситѣ каза, че колкото такива процеси да има, винаги държавата ги изгубва. Не вѣрвамъ да го е казалъ съ цѣлъ да ни убѣди да приемемъ това прѣдложение на комисията, но е казалъ една истина, която и азъ потвърждавамъ. Причината, обаче, не е въ закона; причината е, че имаме такива държавни адвокати. Азъ, напр., зная такъвъ единъ случай. Тая година около Вѣла-черква държавниятъ адвокатъ останалъ нѣкъдѣ въ единъ саманджѣкъ, извадили всички свидѣтели пияни, сѣдята не намѣрилъ за добръ да запише въ протокола, че свидѣ-

телитѣ били пияни, защото нѣмало кой да му заяви, и една държавна ливада пропадна. Разбира се, като има недобросъвѣстни адвокати, ще има и недобросъвѣстни рѣшения. Така щото, за правилното рѣшение на този въпросъ, менѣ ми се струва, не трѣбва да обвиняваме закона, а трѣбва да търсимъ добри държавни адвокати. Въ данния случай, както туй, което каза г. Блажевъ, тъй и това, което говори г. Теодоровъ, показва, че законътъ е несправедливъ, че има много несправедливости навсѣкъдѣ станали, но като се постѣпва по такъвъ начинъ, че имъ се възстановява срокътъ и правото да ходятъ въ сѣдилищата, за да доказватъ правата си, толкозъ повече и сега сме длъжни да постѣпимъ пакъ така. Азъ не съмъ съгласенъ съ мнѣнието изказано отъ Министерството на Финанситѣ и усвоено отъ комисията, че Народното Събрание може да рѣши въпроса и освѣнъ сѣда, защото, менѣ ми се струва, Народното Събрание е само законодателна, а не и сѣдебна властъ. Затуй, ако всички тѣзи несправедливости за цѣла България се рѣшаватъ по сѣдебенъ редъ, и тая несправедливостъ пакъ трѣбва да отиде въ сѣда. А колкото се касае до закона, напълно съмъ съгласенъ, че е несправедливъ, но трѣбва да се измѣни пакъ съ законъ.

**П. Вжжаровъ:** (Отъ трибуната.) Г-да народни прѣдставители! Законътъ за опрѣдѣляне държавнитѣ земи и пасбища, влѣзълъ въ сила на 19 юний 1885 г., значително е засегналъ интереситѣ на много български граждани, особено на земледѣлцитѣ, затуй, защото при неговото прилагане опрѣдѣленитѣ комисии, по тоя законъ, отъ желание сѣ повече и повече да разграничатъ границитѣ на държавнитѣ имоти сѣ включили въ държавнитѣ имоти и частни имоти: ниви, ливади, пасбища, гори и пр., затуй, защото много отъ тѣзи лица, безспорни собственици, на които по такъвъ несправедливъ начинъ били усвоени отъ държавата имотитѣ, не сѣ могли да се възползватъ и да спазятъ фаталнитѣ 6-мѣсеченъ срокъ, опрѣдѣленъ въ този законъ, като заведатъ дѣла срѣщу сѣщата. И наистина, оправдателно е това тѣхно бездѣйствие. Азъ, като адвокатъ, много пѣти съмъ ималъ случай да ми поднасятъ по такъвъ начинъ потърпевши собственици своитѣ документи и да ми казватъ: „ето, г-не, азъ имамъ документи, но държавата ми усвои имота, стражари ме пѣдятъ и не ме пускатъ вътрѣ, глобяватъ ме — какво да права?“ А най-сетнѣ, когато потърпевшитѣ земледѣлци видѣха, че не могатъ тѣхнитѣ права да бѣдатъ защитени прѣдъ сѣдилищата, тѣ побързаха да бомбардиратъ, да атакуватъ Народното Събрание съ подобенъ родъ прооби. Г-да прѣдставители, не е само това прошение на варненчани, за усвоена отъ държавата тѣхна мера. Напротивъ, азъ зная такива съ десетки отъ миналата извънредна сесия, защото, като секретаръ на прошетарната комисия, тѣ прѣзъ рѣцѣтъ ми минаха. Особено впечатление ми произведе прошениято на храбърчани, съ което тѣ заявяваха какво всичкитѣ

имъ недвижимъ имотъ билъ засвоенъ отъ държавата посредствомъ застрояването на Гурмазовското депо. Недавна пакъ се яви кметътъ на сѣпцото село и казва, че не имъ позволяватъ поставенитѣ войници никакъ да се ползуватъ, или да иматъ нѣкакъвъ пристапъ до всичкитѣ си недвижими имоти.

**Министъръ М. Сарафовъ:** Азъ мисля, че ние се отклоняваме отъ въпроса, който се разисква. Азъ моля да се не говори по закона. Тукъ се разисква въпросътъ по заявлението на варненскитѣ жители, а пъкъ ние говоримъ и разискваме по закона.

**Прѣседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** Моля Ви, г-нъ Вжжаровъ, не се отклонявайте отъ въпроса.

**П. Вжжаровъ:** Съ всички тѣзи нѣща искамъ да докажа, че варненчани искатъ въ мѣтна вода риба да ловятъ.

**Министъръ М. Сарафовъ:** Азъ моля г. Вжжарова да не говори за мѣтна вода, а да говори по заявлението на варненци.

**Д-ръ Н. Геннадиевъ:** Именно защото въ Варна има риболовство.

**П. Вжжаровъ:** Г-да народни прѣдставители! Щомъ това е така, трѣбва по този важенъ въпросъ въ такъвъ смисълъ да се не произнася Народното Събрание, за да не усвоява атрибутитѣ на сѣдилищата, а, напротивъ, този чисто сѣдебенъ въпросъ трѣбва да се разрѣши отъ сѣщитѣ, само като се възстанови срокъ и прѣдостави право на потърпевшитѣ лица, ако дѣйствително има такива, да се отнесатъ до тѣхъ. Този случай не е единствениятъ. Въ XI-то Обикновено Народно Събрание има аналогиченъ случай, но не е разрѣшенъ по такъвъ начинъ, както сега се иска да се разрѣши. Той правилно е разрѣшенъ отъ г. Каравелова, въ битността му финансовъ министъръ, като на просителитѣ отъ Гурмазово и с. Волуекъ е дадено отъ Народното Събрание извѣстенъ срокъ — шесть мѣсеца, въ който да прѣдвѣятъ своитѣ права на собственостъ и да ги докажатъ прѣдъ сѣдилището. Ето единъ аналогиченъ случай и азъ мисля, че ние не трѣбва сега този въпросъ друго-яче да разрѣшаваме.

**Министъръ М. Сарафовъ:** Вие се лъжете, ми се струва. Рѣшението на Народното Събрание трѣбва да е било: да се изпрати втора компетентна комисиия, защото втората комисиия е компетентна да отиде, а не че чрѣзъ сѣдилището спечелиха мерата си.

**П. Вжжаровъ:** Вие не сте прави. Достатъчно е, че имаме единъ аналогиченъ случай, и то е важното, защото ние сме длъжни да видимъ какъ трѣбва да се разрѣши тоя въпросъ и, ако нашитѣ прѣд-

шественици правилно сж го разрѣшили, тогава всички други просби отъ подобенъ характеръ трѣбва да се разрѣшаватъ по сѣщия начинъ. Така щото, азъ ще моля Народното Събрание и г. Финансовия Министъръ да подкрѣпи онова прѣдложение на народния прѣдставител г. Веню Кръстевъ, въ което даже Финансовиятъ Министъръ бѣше поставилъ особена забѣлѣжка, че е съгласенъ да се възстанови срокътъ, на общо основание, на всички потърпевши лица, като иматъ право да претендиратъ прѣдъ сѣдилищата, както всичкитѣ граждани, които сж уврѣдени. Давността да е обща, както за всички граждански правоотношения. Това е най-правилното разрѣшение и ние ще спечелимъ много врѣме, безъ да губимъ сѣкноплатеното ш. Ето защо ще моля почитаемото Събрание и г. Финансовия Министъръ и заинтересованитѣ лица за приемането просбата на варненчани, да се съгласятъ тя да се отложи, а да се побърза съ прокарване прѣдложенето на г. Кръстева за продължение, за възстановление на срока.

**Прѣседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** Прѣди да дамъ думата, ще моля слѣдующитѣ г. г. оратори да бѣдатъ тѣй добри да се не отклоняватъ отъ прѣдмета, който е на разискване. Инакъ ако се слѣдва, нѣма да се свърши.

Има думата г. Калю Малевъ.

**К. Малевъ:** Въпросътъ, който ни занимава, е за мерата, която претендиратъ варненскитѣ граждани или Варненската община. Но азъ ще кажа, че това не е мера, но е една ливада. Вие знаете, че отъ Варна захвана едно държавно блато, което се простира покрай морето и минава покрай нѣколко села, като Дерекьой, Гебедже, Инджи, Аладжикъ-малъкъ, Аладжикъ-голямъ, Емрелеръ, Денни, Авренъ, Караачъ, Селделъ, Тестеджи и Султанларъ. Между тия села е туй блато и покрай блатото, лѣтно врѣме, като се неоттегли водата, покрай него има едно мѣсто, което се нарича блато, и туй мѣсто е ливадата. Тази ливада, държавната като я дава на наемателъ, сѣщеврѣменно прѣдава и онаи частъ отъ блатото или прѣпродава тѣзи сѣна и трѣстове на околнитѣ села. Варненци дѣто повдигатъ въпросъ е за сѣщитѣ покрай блатото ливади, а не за мерата. Варненската мера азъ я познавамъ. Отъ нея не се засѣга, или ако се засѣга много малко се засѣга. Затуй моля г. докладчика да обясни: на блатото отъ двѣтѣ страни докъдѣ се простира спорното мѣсто, защото, както той каза онзи денъ, се простирало между Гебедже и Варна. Тамъ има едно мѣсто, което влиза въ туй спорно землище. Ако днесъ ние рѣшимъ туй мѣсто да дадемъ на варненци, слѣдъ това ще ни прѣдстои да рѣшимъ и друго мѣсто да се прѣдаде на тия села, именно на селата: Дерекьой, Гебедже, Инджи, Аладжикъ-малъкъ, Аладжикъ-голямъ, Емрелеръ, Денни, Авренъ, Караачъ, Селделъ, Тестеджи и Султанларъ. Затова, ако ще направимъ ние днесъ нѣщо, трѣбва да на-

правимъ и за другитѣ села. Азъ моля г. докладчика да обясни границитѣ.

**Докладчикъ П. Драгулевъ:** Има планъ.

**Д. Филовъ:** Азъ не съмъ отъ онѣзи, г-да, който ще бѣда противъ да се отстъпи това мѣсто, тъй нарѣчено мера, на варненскитѣ жители, защото съмъ доста добръ запознатъ съ мѣстоположението и знамъ, че тя е потребна за гражданитѣ, пъкъ и отъ друга страна съвършено неправилно е отнета. Тя е станала държавна благодарение на едно опущение на тогавашния кметъ, който не е своеврѣменно обтѣжилъ рѣшението на комисията, която е описвала държавнитѣ имоти и която между тѣзи имоти е описала и тази мера. Обаче, азъ считамъ, че Народното Събрание съ заявлението на варненскитѣ жители неправилно е сезирано и не трѣбваше да се занимава съ него. Заявлението трѣбва да остане безъ послѣдствие, като безпрѣдметно. (Д-ръ Н. Геннадиевъ: За да не загази въ Варненското блато.) Още отначало азъ попитахъ г. докладчика, да съобщи, това мѣсто, или тази мѣра е ли отстъпена вече на варненскитѣ жители, и г. докладчикътъ има добрината да потвърди, че дѣйствително тази мера е отстъпена на варненскитѣ жители, слѣдователно, нѣма защо пакъ да имъ я отстъпваме, а трѣбва надлежниятъ министъръ да внесе прѣдложение за узаконяване отстъпването.

**Докладчикъ П. Драгулевъ:** Условно, докато трае контрактътъ на наемателя Ивановъ.

**Д-ръ Н. Геннадиевъ:** Условно, докато трае мандатътъ на варненскитѣ прѣдставители.

**Прѣдседателствуващъ Д-ръ А. Ходжевъ:** Моля, пазѣте тишина, г-да народни прѣдставители!

**Д. Филовъ:** И доста съмъ добръ запознатъ съ този въпросъ. Още въ надвечерието на прѣдставителскитѣ избори правителството е отстъпило — разбира се, съ цѣль благородна: да помогне на населението — правителството е отстъпило тази мера и тя оттогава се намира въ фактическото владѣние на варненскитѣ жители, като въ замѣна на това е обезщетенъ прѣдприемачътъ съ 2—3.000 л.—не помня добръ. Тѣй щото, веднажъ това е така и като г. докладчикътъ призна отъ трибуната, азъ мисля, че прошенито е безпрѣдметно, а г. министърътъ трѣбва да внесе законодателно прѣдложение, за да одобри Събранието онова, което той е извършилъ мимо Събранието, може би по належаща нужда. Моля, слѣдователно, Народното Събрание, имайки прѣдъ видъ обясненията на г. докладчика, да приеме, че прошенито, като безпрѣдметно, не трѣбва да се разглежда. Азъ ще направя прѣдложение въ такава смисълъ, което ще дамъ на г. прѣдседателя.

**П. Каравеловъ:** Страненъ въпросъ става тукъ. Даже г. Юрданъ Теодоровъ излѣзе да каже такъвъ

non sens — „беззаконенъ законъ“. Беззаконни закони нѣма на свѣта; сѣ сж законни, щомъ сж закони. Азъ се догаждамъ защо се е писалъ законътъ, за който е дума. Българитѣ мислѣха едно врѣме, че щомъ се освободи България, данѣци нѣма да плащатъ, защото казваха тѣ, че като самостоятелна държава България ще сѣче пари колкото си ще и нѣма да има нужда отъ данѣци. Всички недвижими имоти сж били нѣкога заграбени отъ турцитѣ; сега като ги оставили турцитѣ, купили ги, а частъ и заграбили българитѣ. Въ 1884 г. за държавнитѣ имоти азъ се рѣшихъ да направя тоя законъ, за да мога да ги запазя, и той бѣше много разуменъ законъ за онова врѣме, па и сега. Тогаваше се искаше отъ селянитѣ opus probandi — да докажатъ въ шестъ мѣсеца, че сж владѣли соватитѣ. Защото селянитѣ тогава бѣха захвърлили своитѣ си ниви и вмѣсто тѣхъ разорали бѣха соватитѣ. Най-очевидно се извърши това тогава въ Раховско, Бѣлослатинско и Плевенско — обърнахъ бихъ се сега къмъ тѣхнитѣ прѣдставители да ни обяснятъ това, но не ги виждамъ тукъ. Азъ съмъ убѣденъ, че ония, които сега искатъ да се сѣдятъ съ хазната, че нѣкога си имали нивица, та имъ била отнета отъ държавата като държавна земя, сами не вѣрватъ въ претенцията си. (Смѣхъ.) Защото фактътъ, че си захвърлилъ земитѣ си и си разоралъ чужди, не ти дава правото да ги и засвоишъ. Какво оставаше да се прави? Да се заведе процесъ по всѣки отдѣленъ случай... (Не се чуе.) Трѣбваше, прочее, да се проучи въпросътъ отъ хора компетентни и подиръ да се даде възможностъ на претендитѣ да докажатъ правата си на собственост. И благодарение на това, което стана въ онова врѣме, днесъ има държавни совати — инакъ ни единъ соватъ нѣмаше да остане досега. По тоя начинъ на правителството не оставаше друго, освѣнъ да се погрижи, щото онова, което при провѣрката се намири, че е държавно — правителствено ab antiquo, да го завземе и да даде право на частнитѣ жители да докажатъ правата си прѣдъ сѣда. Кой е кривъ, ако... (Не се чуе.) Да не мислите, че при тоя редъ частни хора сж пострадали! Държавата пакъ е пострадала сигурно. Въ продължение на 15 години въ Народното Събрание, тукъ, се раздаваха совати — било е туй състоянието, — ама отъ желание да направимъ нѣщо добро. Азъ често считамъ, че по-добръ е да се даде едно полезно мѣсто на жителитѣ, отколкото да го има държавата. Винаги съмъ билъ за това, и всички депутати сж били за него. Не сж обидени гражданитѣ, а обидена е хазната. Хазната никой не защитава, освѣнъ Министърътъ на Финанситѣ, който трѣбва да я защитава, но и той нѣкой пътъ се намира малко на слабо мѣсто, и отстъпва. Нѣма защо да се оплакваме отъ това или онова, че будъто би тоя или оня е билъ ограбенъ. Споредъ мене, нѣма ограбени граждани; ограбена е винаги хазната. Ако единъ българинъ бѣше ограбенъ, той щѣше да дойде да

ви извади читѣ, и ще си вземе земята. Вие не върват ли това нѣщо? Още е възможно мера нѣкой да има, но и него не вървамъ. Азъ даже съмъ прѣдубѣденъ и бихъ желалъ това мѣсто да го отстъпимъ на варненскитѣ жители, но се съмнѣвамъ, по произходъ, дали е чисто на града. (Л. Дуковъ: На града е.) Може да е частно, може и да не е — азъ не зная, — но въ всѣки случай много полезно да се даде на града. Макаръ г. Дуковъ да увѣрява тукъ, но азъ се съмъ убѣденъ, че по произходъ това нѣщо едвали е на гр. Варна. Колкото се отнася обаче до прѣдложението на г. Кръстева, който иска да внесе нѣкакво свое прѣдложение въ Събранието, има да кажа, че то ще бѣде прѣстѣпление спрѣмо държавнитѣ имоти. Въ отдѣлни случаи ние можемъ да възстановяваме правото на хората за процесъ — но не за всички, защото това би било само жътва за адвокатитѣ, въ цѣлата страна процеси ще се повдигнатъ безъ брой... (Не се чуе.) Затова нека си остане законътъ, както си е, а за Варна — за 2.000 л. е това, нали? — азъ бихъ желалъ да го отстъпимъ, защото той е единъ градъ отъ 34.000 души жители и сѣ ще има нужда отъ него. Истина е, че тоя законъ е малко страшенъ: да се завзематъ разработени имоти. Но нѣмаше какво да се прави — тогава всичко въ България бѣше разграбено. Азъ зная, напр., въ България това, че нѣкои жители отъ Добричъ и Балчикъ се оплакватъ, че тѣхнитѣ села нѣмалъ мера; това едвали е истина. Г-нъ Беню Кръстевъ казва, че имало частни имоти владѣени съ редовни документи и тия имоти били заграбени — азъ не вървамъ, че такова нѣщо може тъй лесно да стане, но ако отистина частни хора сж пострадали, да прѣдставятъ документитѣ си и да имъ се възстанови срокъ отъ Събранието. Но така да се възстановява срокъ абстрактно, изобщо, споредъ мене, би било голѣма грѣшка. Попитайте какю стана въ Плъвенско и Врачанско съ ония голѣми полета, совати, които нѣкога бѣха тамъ. Кѣйжа бѣше завзела половината поле. Така бѣ направено и другадѣ. Колкото по въпроса за отстъпването исканото мѣсто на гр. Варна, щомъ веднажъ министритѣ сж се изказали въ полза, безъ да разглеждаме доколко Варна има право на владѣние, да ѝ се отстъпи тази мера.

**Д. Колевъ:** Г-да народни прѣдставители, въпросътъ, който ни занимава, е за Варненското пасбище. Г-да прѣдставители, вие виждате, че комисията, която е опрѣдѣлила границитѣ на държавното блато прѣзъ 1896 г. . . (Глъчка.)

**Прѣседателствующъ Д-ръ А. Хаджевъ:** Моля ви, тишина, г-да народни прѣдставители!

**Д. Колевъ:** Въ протокола, който се намира къмъ дѣлото, е казано, че въ комисията при опрѣдѣление границитѣ на държавното блато сж вземали участие: околийскитъ началникъ и единъ членъ

отъ окръжния съвѣтъ. Прѣдставитѣ си, г-да народни прѣдставители, когато е имало въ комисията членъ отъ окръжния съвѣтъ и околийскитъ началникъ, Варненската община не е била извѣстна и въ разстояние на толкова години е чакала и сега се силее на туй нѣщо, че не е била извѣстна, затова не е могла да обтѣжи въ срока рѣшението на комисията. Туй е всичкиятъ мотивъ, който се излага въ заявлението на варненци и по който се изисква възвръщането на тая мера на Варненската община. Азъ доколкото узнахъ, отъ протокола се вижда, че тази мера на туй блато не е само на едно мѣсто, а е на нѣколко мѣста. И вие ще видите въ протокола, че въ тия мѣста, които сж опрѣдѣлени за мера, на държавното блато, има да влизатъ и частни имоти, даже има за граници написани нѣкои села, имената на които села не можакъ да запомня. Освѣнъ това г. докладчикътъ, когато докладваше сега прошенето, каза, че комисията втори пѣтъ била го патоварила да докладва това прошение, когато комисията втори пѣтъ никога не се е занимавала съ този въпросъ. Първин пѣтъ комисията се занимава и подиръ, като се докладва и се отложи въпросътъ, втори пѣтъ не се е занимавала съ това прошение. Ако, г-да народни прѣдставители, ние възстановимъ срока на Варненската градска община, за да се обтѣжи прѣдъ окръжния съдъ да дири своето право, ние може би въ този случай ще създадемъ единъ прецедентъ, защото има много такива, било общини, било частни лица, които ще кажатъ: ние забравихме да обтѣжимъ извѣстно рѣшение, дайте ни сега възможностъ да го обтѣжимъ. Освѣнъ това азъ се много съмнѣвамъ въ истинността на това, което се твърди — какъ така досега да не е дошло на ума на Варненската градска община да обтѣжи туй рѣшение и чакала 1902 г. и тогава да искатъ варненци да имъ се дадатъ 15.000 декара мера? Заради това азъ ще ви моля, г-да народни прѣдставители, да се присѣдинимъ къмъ прѣдложението на г. Константинова — щото на Варненската община да дадемъ срокъ да обтѣжи туй рѣшение въ окръжния съдъ, щото да се даде възможностъ и на околитѣ села или частни лица въ този случай които се засѣгатъ съ тази граница на тая мера, да взематъ участие и тѣ при рѣшаване спора, защото въ тази мера влизатъ и частни имоти, споредъ протокола.

**В. Димитровъ:** (Отъ трибуната.) Г-да народни прѣдставители! Една прѣдварителна бѣлѣжка ще направя въ смисъла на онази, която направя г. Филловъ, Кулскиятъ народенъ прѣдставителъ, т. е. че по принципъ, доколкото азъ познавамъ работата, като варненецъ, не съмъ противъ отстъпването на тая мера на Варненската градска община. По принципъ, казвамъ, не съмъ противъ отстъпването и, доколкото познавамъ работата, дѣйствително ти е заграбена отъ държавата въ силата на закона — защото Варненската община не се е възползу-

вала въ срока да заведе дѣло противъ държавата. Но азъ не мога да прѣмѣлча факта, че у насъ законитѣ се не зачитатъ и главно, че настоящитѣ въпросъ за повръщането на казаната мера на Варненската градска община е чисто партизанство. (Л. Дуковъ: Както сега и Вие говорите.) Да, Дѣдо Лазаре, съвършено вѣрно. Че съ партизанска цѣль е било вършено всичко донесъ по казаната мера и че, както други пътъ съмъ ималъ случая да твърдя тукъ, нашитѣ министри често пъти си позволяватъ да разполагатъ съ държавнитѣ имоти, безъ за това да ги е опълномощило Народното Събрание: както бѣше случаятъ съ субсидията, давана на германската параходна компания, такъвъ е случаятъ и тукъ. Казаната мера по една или друга причина, съ рѣшение или съ протоколъ, въ силата на закона за опрѣдѣление държавнитѣ земи и пасбища е минала въ държавно владѣние и стопанисване. Вѣренъ ли е фактътъ, или не, че бившиятъ, тогавашниятъ кметъ не е подалъ въ законния срокъ, съгласно чл. 6 отъ казания законъ, тѣжба, или не е завелъ дѣло за да установи законното право на Варненската градска община, мене не ме интересува. Обаче отъ този моментъ, въ който казаната мера е станала собственостъ на държавата, отъ този моментъ, откогато държавата е почнала да се ползува отъ мерата, тя е отдавана на прѣдприемачи, давана е подъ наемъ. Варненската градска община заинтересувала се е, обръщала се е къмъ Министерството на Финанситѣ, отъ името на варненскитѣ граждани се е оплакала, че мерата е необходима за гр. Варна и че таа мера би трѣбвало да се повърне отъ държавата на гр. Варна. И бившиятъ Министъръ на Финанситѣ, г. Каравеловъ, дѣйствително е съобщилъ на варненскитѣ граждани чрезъ Варненския окръженъ управителъ съ писмо: нека Варненската община да се обърне къмъ народното прѣдставителство. Не е вѣренъ фактътъ, който се изпъква тукъ прѣдъ васъ, че Министърътъ на Финанситѣ, тогавашниятъ Министъръ на Финанситѣ, се е съгласилъ, чисто и просто по единъ компийски начинъ да разполага съ държавнитѣ имоти и да повърне казаната мера на Варненската градска община, а вѣрно е слѣдующето.

**Докладчикъ П. Драгулевъ:** Въ дома на Кънева се рѣши този въпросъ; защо си кривите съвѣстѣта?

**К. Мирски:** Не е вѣрно. Азъ ще Ви опровергая сега.

**В. Димитровъ:** Какво сте рѣшавали Вие въ дома на Кънева заедно съ г. Каравелова по компийски начинъ, това не интересува Народното Събрание.

**К. Мирски:** Това е вѣрно!

**В. Димитровъ:** Г-да народни прѣдставители! Фактъ знаменателенъ е, дѣто г. докладчикътъ ви

каза, какво въ къщата на варненския адвокатъ г. Къневъ по компийски начинъ се е рѣшавалъ този въпросъ; трѣбва това нѣщо да се отбѣлжи. Г-нъ докладчикътъ ви каза, че въ дома на Кънева, когато г. Каравеловъ бѣше на властъ, се е рѣшавалъ въпросътъ по компийски начинъ. (Глътка.)

**Министъръ М. Сарафовъ:** Азъ не зная това.

**В. Димитровъ:** Сега говори г. докладчикътъ това нѣщо.

**К. Мирски:** Това не е вѣрно!

**В. Димитровъ:** Азъ не искамъ да зная кой е правъ и кой не е, но искамъ да изтъкна факта, че всичко това, което се е вършило по тази мера, се е вършило партизански.

И това се потвърди отъ самия г. докладчикъ, който говори за нѣкакво рѣшение на въпроса въ Варна въ къщата на единъ адвокатъ, което азъ сега чухъ. Но азъ твърдя слѣдующето нѣщо. Азъ твърдя, че когато Варненската градска община се е оплакала прѣдъ Финансовото Министерство, какво че казаната мера е на Варненската община, че варненци иматъ нужда отъ тази мера, г. Каравеловъ, съ писмо до Варненското окръжно управление, съобщава на Варненския окръженъ управителъ, той пъкъ да съобщи на Варненската община, че ако тя е заинтересована за казаната мера, нека се обърне къмъ народното прѣдставителство, което разполага съ държавнитѣ имоти и което може да рѣши въпроса — да се отстъпи ли този държавенъ имотъ. Така излиза отъ писмото на г. Финансовия Министъръ отъ нея епоха, въ 1901 г. Какво става обаче? Въмѣсто Варненската община да се обърне съ заявление до Народното Събрание и да иска повръщането на мерата, да стане това нѣщо по законенъ редъ, вмѣсто, казвамъ, казаната община да чака резултата, да чака рѣшението на Народното Събрание, на 5 февруарий тази година, когато ставаха законодателнитѣ избори, ние, варненскитѣ граждани, бѣхме изненадани съ такова едно обявление, издадено отъ Варненското окръжно управление, което се намира тукъ къмъ прѣписката. Това обявление гласи слѣдующето: (Чете.)

„Варненско окръжно управление. Отдѣление финансово. Обявление № 931.

„По поводъ многократнитѣ основателни оплаквания на варненскитѣ граждани, че комисията по опрѣдѣлението границитѣ на Варненското държавно блато прѣзъ 1896 г. включила въ району му и градската мера „Орта-чаиръ“, възъ основание показанията на заинтересовани лица, и по-неже, отъ друга страна, това рѣшение на комисията не е било своевременно обтжжено отъ тогавашния Варненски градски общински съвѣтъ“ — тукъ се хвърлятъ камъни въ градината на народняцитѣ; г. Венедиктъ Поповъ ще ви обясни, който

познава много по-добър тая работа, — „държавата е отдала подъ наемъ това блато заедно съ въпросната мѣстност. Съ отнимането, обаче, на тази мера, добитъкът на варненскитѣ граждани се е лишилъ отъ единственото за папа мѣсто. Велѣдствие на което вѣреното ми управление, въ споразумѣние съ наемателя на блатото, остава запазено въ свободно ползуване на Варненската градска община въпросната мѣра до окончателното уреждане на въпроса отъ надлежното министерство.

„Прѣдъ видъ на това, обявявамъ на варненскитѣ граждани, че могатъ свободно да пуцатъ на наша добитѣка си въ мѣстността „Орта-чаиръ“ отъ днесъ нататѣкъ, безъ да сръщатъ прѣпятствие отъ страна на когото и да било.

Гр. Варна, 5 февруарий 1902 г.

Окръженъ управителъ: П. Станчевъ.“

Г-да народни прѣдставители! Азъ ви питамъ, добросъвестно да си отговорите на въпроса: потвърждава ли се моята теза, че дѣйствително тази афера има чисто партизански характеръ или не? Питамъ азъ: ако г. Каравеловъ въ качеството си финансовъ министъръ, по поводъ оплакванията на варненци и на Варненската градска община, съобщилъ въ 1901 г. на Варненското окръжно управление, а то да стоици на общината, че ако сж заинтересовани за тази мера и ако иматъ нужда отъ нея, варненскитѣ граждани да се обърнатъ къмъ народното прѣдставителство съ прошение, и то ще имъ рѣши въпроса, и да чакатъ докато се разрѣши въпросътъ отъ народното прѣдставителство — трѣбваше ли Варненската градска община, заедно съ това, трѣбваше ли финансовата власт, окръжниятъ управителъ и Министерътъ на Финансите да чакатъ този моментъ, който ще рѣши въпроса, именно днесъ, ако вие рѣшите да отстъпите мерата? Ако вие издадете днесъ едно рѣшение, че казаната мера, понеже е на Варненската градска община, отстъпва се отъ държавата, отъ днесъ нататѣкъ, въ силата на вашето рѣшение — понеже вие сте господари на положението, вие можете да отстъпвате държавнитѣ имоти, — отъ днесъ нататѣкъ Варненската община щѣше да почне да се ползува отъ казаната мера. Какво става обаче! Въ надвечернето на изборитѣ, за да се спечелятъ тѣзи избори въ гр. Варна, да се обърне вниманието на варненското население, на варненскитѣ избиратели, които иматъ по една или двѣ крави, за да се направи агитация прѣдъ тѣхъ, г. Петъръ Станчевъ, въ съгласие съ г. Министра на Финансите, защото, ако г. Министерътъ на Финансите не му позволяваше, ако бѣше му казалъ: азъ отговарямъ прѣдъ народното прѣдставителство като министъръ на Финансите за държавнитѣ имоти, които ми сж повѣрени, и че азъ не мога да отстъпвамъ държавенъ имотъ, нито материѣлно да ангажирамъ държавата дотогава, докато народното прѣдставителство не ми разрѣши — ако по-

добешъ езикъ бѣше държалъ г. Министерътъ на Финансите прѣдъ г. Станчева, то туй беззаконие, което се случи, не щѣше да се случи. Г-нъ Станчевъ, въ съгласие съ г. Министра на Финансите, какво прави? Викатъ прѣдприемача, който е клиентъ на г. Филова, и му казватъ: дай си контракта; за колко нае ти блатото? — за толкова; ние ще ти направимъ една отстъпка: понеже въ туй държавно блато влиза и казаната мера, отстъпни я и позволи на варненскитѣ жители да си пуцатъ добитѣка, ние ще ти платимъ 2 или 3 хиляди лева. Правятъ такава една сдѣлка чисто коминийска, както виеждате; ангажиратъ държавата съ 2—3 хиляди лева; сключва се контрактътъ и г. Яневъ, прѣдприемачътъ, се съгласява, пуцатъ си варненци добитѣка и г. Петъръ Станчевъ издава казаното обявление. По този начинъ като нарушаватъ всички закони на страната, ангажиратъ държавата да плати около 3 хиляди лева на прѣдприемача, докато г. Петъръ Станчевъ, въ качеството си окръженъ управителъ, съ писмо, съ рапортъ до Финансовия Министеръ подъ № 1.057 отъ 5 февруарий не казва истината на самия Финансовъ Министеръ, а му казва, че сдѣлката може да стане съ г. прѣдприемача съ 1.000 л., както е казано тукъ, а тѣ ангажиратъ държавата съ 3.000 л. и щѣщо повече.

**Докладчикъ П. Драгулевъ:** Не е истина! Тамъ има заявление по това; Вие може да прочетете заявлението на човѣка!

**Д. Филовъ:** Истина е!

**Н. Габровски:** Тукъ хора, които по-право знаятъ работата, казватъ, че е истина.

**Прѣдседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** Г-нъ Драгулевъ! На основание чл. 77 отъ правилника, за пръвъ пътъ Ви правя бѣлѣжка.

**Д. Филовъ:** Колко хиляди лева е — нека каже г. Драгулевъ, ако не е 2 или 3 хиляди лева!

**Докладчикъ П. Драгулевъ:** Тамъ има заявление; ако е добросъвестенъ, ще го чете!

**Б. Мирски:** Прочетѣте туй заявление да го чуемъ!

**В. Димитровъ:** Само заинтересованитѣ хора могатъ да се инервиратъ!

**Докладчикъ П. Драгулевъ:** Вие сте най-заинтересовани отъ тази случка! Азъ знамъ, че както г. Филовъ, така и Вие, и двамата, сте най-заинтересовани по този въпросъ; защото вие искахте да водите процесъ съ държавата и да вземете паритѣ на човѣка — както водихте и процесъ съ с. Инджекѣой. Това е истината.

**Д. Филовъ:** Азъ съмъ заинтересованъ колкото се касае да защити интереситѣ на моя клиентъ,

и безъ да отива работата до съдъ, викаха моя клиентъ и му дадоха 2.000 лева! Азъ воля процеси прѣдъ съда, а не по кюшетата и по административнитѣ кабини като тебе!

**Докладчикъ П. Драгулевъ:** Лъжа ли е, че изгорихте цѣлото село Индже-кьой?

**Прѣседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** Азъ съжалявамъ, че съмъ принуденъ да изпѣдня правилника, г-нъ Драгулевъ. Прави втори пътъ бѣлѣжка на г. Драгулева съ вписване въ дневника.

**В. Димитровъ:** За успокоение на г. докладчика азъ съмъ длъженъ да кажа на г. г. народнитѣ прѣдставители, че откато съмъ адвокатъ, не съмъ водилъ процеси за мери и не ми е клиентъ онзи човѣкъ.

**Н. Цановъ:** Даже и да сте водили, то не е прѣстѣпление.

**Д. Филовъ:** Като защитникъ, най-големиятъ мой интересъ въ случай е, да отстъпите мерата на варненскитѣ граждани, защото всичкитѣ процеси, които имаме срѣщу държавата, ще ги спечелимъ.

**В. Димитровъ:** Въ окръжния съдъ сж дѣлата, по които азъ съмъ повѣренникъ, и оттамъ ще се разбере, че азъ говоря истината. Азъ, обаче, пакъ взехъ думата да направя бѣлѣжка, че азъ съмъ дѣйствително партизанинъ, да се отстъпи казаната мера на Варненската община. Азъ заявявамъ това на всеуслишание и казвамъ, че съмъ партизанинъ да стане това въ силата на дѣйствующитѣ закони въ страната. Ако продължаваме да тѣчимъ законитѣ по този начинъ и да вършимъ партизанство, тогава нѣмаше нужда казаното прошение на Варненската община даже да се внася тукъ, въ Народното Сѣбрание, защото въпросътъ е билъ разрѣшенъ по компийски начинъ, чисто партизански, още на 5 февруарий. Азъ ви казахъ — и документитѣ сж въ прѣписката; който отъ г. г. народнитѣ прѣдставители иска да провѣри, нека види самото дѣло, — казахъ ви, че е имало такава сдѣлка съ окръжния управителъ, а вие чухте отъ обясненията на г. Министра на Финанситѣ, да казва, че нѣмалъ хаберь. (Министъръ М. Сарафовъ: Моля, недѣйте мѣси мене.) Г-нъ окръжниятъ управителъ е излъгалъ даже Финансовото Министерство. Той вика въ своето управление прѣдприемача; прави съ него сдѣлка, прави контрактъ, прави отстъпки; ангажира държавата съ 2—3.000 л.; ангажира държавата и съ цѣлъ единъ имотъ — мера, отстъпва я; дава заповѣдъ на Варненското общинско управление да влѣзатъ въ мерата, съобщите, казва, на гражданитѣ да вкаратъ добитъка си да пасе. (Б. Кръстевъ: Гражданитѣ не пасатъ.) Отъ 5 февруарий, прочее, 1902 г. de facto по единъ незаконенъ начинъ, Варненскиятъ окръженъ управителъ, варненската финансова властъ, прѣдставителъ

на българскитѣ държавни имоти е отстъпилъ казаната мера на варненци и варненци до денъ днешенъ се ползватъ отъ нея. Нѣщо повече се разкри прѣдъ васъ, г-да народни прѣдставители. Разкри се, че още въ 1901 г., по казаното на г. докладчика, въпросътъ е билъ рѣшенъ въ кѣпцата на варненския адвокатъ г. Кжневъ по компийски начинъ и, слѣдователно, по компийски начинъ се ангажира държавата, мерата се отстъпва и днесъ всички тия беззакония, извършени отъ български държавни служители, идатъ, тукъ съ едно прошение да ги уформяватъ. По този начинъ се обяснява, че народниятъ прѣдставителъ отъ Никополъ, г. Блажевъ, който хаберь нѣма отъ работата, да се явява въ защита на варненци и да ви говори да се отпусне мерата. Ще се явятъ, може би, и други.

**Прѣседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** Всѣки може да говори каквото обича, г-нъ ораторе; недѣйте обижда.

**В. Димитровъ:** Азъ имамъ право да обърна вниманието на народнитѣ прѣдставители, защо всѣки единъ взима думата по казаното прошение. Беззаконията, които сж вършени отъ 5 февруарий донесъ — а това е ставало не само въ Варпа, а и другадѣ, — съ агитационна цѣлъ, днесъ идатъ да се уформятъ по този начинъ. Нѣмамъ нищо противъ, да се отстъпи казаната мера на варненци, обаче това отстъпване може да стане въ силата на едно законодателно прѣдложение, а не подъ тѣя форма на прошение да се взема рѣшение. Едно законодателно прѣдложение въ такъвъ смисълъ или въ смисълъ на чл. 5, както е казано въ закона за опрѣдѣляне държавнитѣ земи и пасбища: „Ако на нѣкои села меритѣ или работнитѣ земи би се оказали недостатъчни за поминѣка на жителитѣ имъ, на такива села могатъ да се отстъпватъ части отъ съпрѣдѣлнитѣ държавни земи само съ разрѣшение на Народното Сѣбрание по ходатайството на Финансовото Министерство.“ Или пъкъ по другъ начинъ да се внесе законодателно прѣдложение, съ което съгласно чл. 6 отъ казания законъ да се даде срокъ на Варненската градска община, единъ новъ срокъ отъ 6 мѣсеца, за да заведе тя дѣло прѣдъ окръжния съдъ и тамъ да докаже своитѣ права и да си вземе мерата. Но тѣй, както сега се внася въпросътъ въ Народното Сѣбрание, съ едно прошение да се уформятъ онѣзи беззакония, които сж извършени досега, да се узаконятъ ония материални ангажменти на държавата спрѣмо прѣдприемача на блатото и прѣдприемача на мерата имъ, азъ не съмъ съгласенъ. Но тукъ моята цѣлъ бѣше да обърна вниманието на народнитѣ прѣдставители върху партизанския характеръ на казаното прошение. И справедливостта го изисква да подчертая още единъ пътъ, че дѣйствително казаната мера е на Варненската община и че жителитѣ на казаната община иматъ нужда отъ мера, за да пасатъ добитъка си, но това нѣщо трѣбва да стане съ

законъ, а не тъй, както го е направилъ г. Станчевъ по своему, чисто по комшийски.

**В. Кръстевъ:** Г-да народни прѣдставители! Азъ не бихъ искалъ никога да вземамъ думата, ако се не бѣше споменало по чл. 6 отъ закона за опрѣдѣление границитѣ на държавнитѣ мери или пасбища, но азъ бѣхъ направилъ още въ извънредната сесия едно такова прѣдложение за отмишление на този чл. 6 отъ закона за опрѣдѣление границитѣ на държавнитѣ мери или пасбища. И сега като видѣхъ, че у насъ има хора, които вѣждатъ, че този законъ е нѣкакъ не хайрлия, азъ ще помоля г. Министра на Финанситѣ нека тури на дневенъ редъ това прѣдложение въ едно отъ най-близкитѣ засѣдания, та да може да ни улесни по тѣзи въпроси, защото не е само този въпросъ, който ни занимава. Азъ като докладчикъ имамъ много такива заявления. Ние ако съ такива заявления се занимаваме, никога нѣма да изпълняваме закона. Затова азъ вземахъ думата да помоля г. Министра на Финанситѣ да побърза съ туринето на дневенъ редъ това мое прѣдложение — по този въпросъ ние трѣбва да се занимаемъ сега. Като членъ на тая прошетарна комисия, г-да народни прѣдставители, азъ имамъ честта съ това заявление да се освѣтля много добръ и съмъ далъ мнѣнието си, както и сега, че трѣбва да се удовлетвори просбата на Варненския градски съвѣтъ затуй, защото и отъ самата комисия, която като е опрѣдѣлила границитѣ, признала е, че незаконно е взета тази частъ отъ мерата на Варненската община. Та затуй азъ ще моля, г-да народни прѣдставители, когато подобенъ видъ заявления се разглеждатъ, да не се явяватъ тукъ хора между насъ да ставатъ и ни разправятъ за частни дертове и да ни отвлечатъ вниманието. Та да се съгласимъ да приемемъ прѣдложението на комисията да се удовлетвори просбата на жителитѣ отъ гр. Варна.

**Прѣдседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** Има думата г. Дуковъ.

**Вен. Поповъ:** Азъ съмъ искалъ думата, г-нѣ прѣдседателю, прѣди 3 часа и разбрахъ, че ме прѣрежда г. Дуковъ.

**Прѣдседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** Не е истина, г-нѣ Поповъ; Вие идете слѣдъ г. Дукова. Наредъ съмъ Ви записалъ.

**Л. Дуковъ:** Менѣ ми се струва, че всички, които говореха, не познаватъ спорната мѣстность, която спори Варненската градска община. Азъ вѣрвамъ въ сърцето си, пъкъ и тѣ самитѣ вѣрватъ, че ако да нѣма дѣйствително партизанлъкъ, както признава и г. Димитровъ, че не понасяло нѣкому, нѣмаше да става това. Азъ искамъ да ви кажа едно нѣщо, че най-добръ туй мѣсто не вѣрвамъ другъ да го познава отколкуто азъ. Всички, които ставатъ да говорятъ въ полза на градската община,

а тѣзи, които сж противъ градската община, тѣ сж нови хора на града: тѣ сега учатъ работитѣ. Азъ отъ малкъ съмъ минавалъ съ овцетѣ, пасялъ съмъ овцетѣ по това мѣсто — не ме е срамъ да го казвамъ, — вѣрватъ съмъ кола, лѣгалъ съмъ въ него съ колата прѣди освобождението и по-рано, още въ 1856, 1857 и 1858 г., когато бѣше опова морабе; азъ ангари съмъ отивалъ на отерѣщата гора, която се нарича „Наша-чаиръ“, да нося чадъри и таинъ. Затуй некамъ да кажа, че познавамъ твърдѣ добръ тази мѣстность; ти е така не както я прѣдлага Деню Колевъ и други народни прѣдставители. Дѣйствително, че самиятъ прѣдприемачъ всичко е тикналъ въ бели; по-големо зло нѣма въ Варненския окръгъ, отколкуто което е направилъ този човѣкъ съ тѣзи блатата. Но тази мера е заловена съ морето, а не е салижкѣтъ, та да иска гр. Варна да го усвоява. Този чанръ се залавя отъ морето; между него и морето има пѣськъ и единъ пѣтъ, по който мѣчно се минава. А дѣто се споменува отъ Деню Колевъ за Деревъ-кьой, той не може да схване, че се говори за Деревъ-койския пѣтъ, по който пѣтъ се отива за Варна. Ливадата си е почти отдѣлена. Ако гр. Варна това мѣсто не го е ималъ, както азъ знамъ, че го е ималъ отъ толкова години, отколкуто е моята възраст, отъ 15-годишенъ го знамъ — сега съмъ 65-годишенъ, защото подиръ Севастополското морабе азъ бѣхъ на 18 години — и гражданитѣ тамъ си насѣха добитѣка винаги. Сега този чанръ се нарича „Орта-чаиръ“, защото е между морето и държавното блато, на границата. Този „Орта-чаиръ“ се опира до самото море и сега, дѣто снира желѣзницата и дѣто сега има граница, има само единъ гечитъ за да минаватъ хората и добитѣкѣтъ. Ако този чанръ не остане на гр. Варна, то трѣбва тѣхнитѣ добитѣкъ да хвърка съ балонъ, за да отиде на „Наша-дереси“. На врѣмето тази комисия, която е опрѣдѣлила държавнитѣ мѣста, като сж поискали вѣщо лице, тогавашниятъ градски кметъ — не ще да споменувамъ кой — малко се е интересувалъ за да намери нѣкое вѣщо лице, (К. Мирски: Защо не го споменешъ кой е?) но е показалъ вѣщо лице сжици прѣдприемачъ, който държи блатото, да каже, дали това мѣсто е на Варненската община или на държавата. Прѣдположете си сега, че ако самиятъ прѣдприемачъ отиде за вѣщо лице и докаже, че то е държавно, може ли това да се счита, че комисията е законна и да се основаваме на това?

**В. Димитровъ:** Тукъ си заинтересованъ.

**Л. Дуковъ:** Азъ ти казвамъ, въ името на Бога, нѣмамъ никакъвъ интересъ — и не съмъ варненецъ.

**В. Димитровъ:** Девненци иматъ разправии съ този прѣдприемачъ, не ги пуца да сѣчатъ нагъръ. Общината е осъдена.

**Л. Дуковъ:** То е много далеко. И общината не е осъдена; тя се оправда. Но държавата навѣждѣ

обича да си създава свои имоти, както има сега прошение отъ нѣкои селини — като се скарали двѣ села, държавата се възползувала, взела имъ мерата, и сега имъ я дава по 20 л. Нека ме извинятъ варненскитѣ адвокати, които иматъ омраза къмъ мене.

**В. Поповъ:** Нѣматъ омраза.

**К. Мирски:** Нѣкои.

**Л. Дуковъ:** Азъ имамъ да кажа, че тѣ нѣматъ право да говорятъ. Азъ не съмъ билъ противъ всички личности, или противъ варненскитѣ, но, както виждате, днесъ за едно справедливо нѣщо искатъ да доказватъ, че е несправедливо, и едва ли не ще се изколятъ. Такива адвокати, които занимаватъ Събранието съ тѣхнитѣ частни интереси...

**Прѣдседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** На прѣдмета, моля!

**Л. Дуковъ:** Ето защо азъ съмъ казвалъ, че адвокати въ Камарата да нѣма много, защото споредъ тѣхния Никола омръзва и Свети Никола. Но има хора, на които и азъ симпатизирамъ. И безъ тѣхъ не може; какво да правимъ! (Смѣхъ.) Но както и да е, г-да народни прѣдставители, азъ ще ви кажа, че отъ малкъ и досега знамъ това мѣсто за градско. Овзи иметъ е изпусналъ случая не знамъ какъ, но ще бѣде крайна несправедливостъ, ако очакваме тѣзи формалности, които каза г. Димитровъ, да се направятъ и ако оставимъ всички дѣла да се рѣшаватъ отъ сѣдилищата. Тежко ни и горко тогава! Има хора съ дѣла отъ 5—6 години, и комисия прѣмина и пакъ казватъ: „по сѣдебенъ редъ“, защото знайтъ, че единъ пътъ ще кажатъ: дѣдо Лазаре, недѣй се явява, другъ пътъ ще кажатъ на друго: недѣй се явява, и така ще се протака дѣлото по 5—10 години, а ония села сѣ ще чакатъ да получатъ удовлетворение. Така ли трѣбва да направимъ и ние съ всички прошения? Веднажъ се признава правото за туй нѣщо на Варненската община, отъ друга страна пъкъ се казва, че безъ него не може да ѝ се даде. Азъ ви увѣрявамъ, както казахъ, отъ 18-годишна възраст, когато бѣхъ въ 1856 лѣто, досега азъ съмъ пасалъ стока, ималъ съмъ случай толкозъ пъти да лежа по него чаиръ—познавамъ го, (В. Димитровъ: Не казвашъ право, дѣдо Лазаре: само отъ миналата година започнаха да ходятъ свободно тамъ.) познавамъ го и ви увѣрявамъ, че на никѣдъ нѣма да излиза градътъ къмъ морето. Ето тукъ г. Мирски нека каже, ето и г. Филовъ нека каже. Ако не се остави този чаиръ на Варненската градска община, ако иматъ хората добитъкъ, трѣбва да държатъ добитъка за рогата, за да мине край морето: само така може да се проведе. Въ такъвъ случай, г-да прѣдставители, трѣбва ли да чакаме по сѣдебенъ редъ да се сѣдятъ съ онѣзи прѣдприемачи, когато зяпатъ 10 души адвокати, които да взематъ

процеса? Азъ ви моля, г-да народни прѣдставители, да се произнесете въ полза на Варненския градски съвѣтъ. Вие, г-да, можете свободно да рѣшите, но азъ ви казвамъ, че ако вие познавате мѣстото, нѣма тѣй да говорите. Азъ съмъ на мнѣние да се удовлетвори прошението имъ. Какво смѣта г. Драгулевъ и какво смѣтатъ другитѣ, не ми влиза въ работата, не говоря нито въ полза на докладчика, нито въ полза на г. Мирски или на други, отъ които едни сѣ за, други противъ, но азъ говоря като човѣкъ, който отдавна познава туй мѣсто, и казвамъ, че варненци сѣ въ правото си.

Това е моето мнѣние и моля да се приеме.

**Вен. Поповъ:** Г-да народни прѣдставители! По просбата на варненскитѣ граждани, да имъ се отстъпи мерата несправедливо, незаконно заета отъ правителството, благодарение на единъ протоколъ нередовно съставенъ, станаха тукъ разисквания, които, споредъ моето разбиране, могатъ да попрѣчатъ на тази справедлива молба, отколкото да помогнатъ, защото, вмѣсто да се говори по въпроса, вмѣсто да се изложи какъ стои историята на тази работа, отклониха се нѣкои отъ г. г. ораторитѣ отъ прѣдмета и по този начинъ затъмниха този въпросъ. Позволѣте на мене, като инициаторъ за опрѣдѣлението границитѣ на правителственото блато „Варна—Гебедже“, да изложа какво съмъ съобщилъ прѣзъ 1896 г. въ качеството ми на Варненски окръженъ управител въ Финансовото Министерство. Съ особенъ рапортъ азъ съмъ донесълъ, че блатото „Варна—Гебедже“, което се дава заедно съ другитѣ правителствени блати и имоти подъ наемъ, възбужда много спорове, благодарение на туй, че прѣдприемачътъ, върху когото оставатъ, претендира други граници, въ които влизатъ частни притежания, между прочемъ и голѣма частъ отъ Варненската градска мера. Заради това съмъ молилъ правителството да нареди една комисия, такава, каквато прѣдвижда законътъ за опрѣдѣление държавнитѣ мери и пасбища, която да опрѣдѣли точно границитѣ на държавното блато. По поводъ на това мое ходатайство, комисията е била конституирана. Прѣдседателъ на тази комисия е билъ мирозиятъ сѣдия. Тя е отишла на мѣстото, разпитала е свидѣтели и, въ края на краищата, издала е на 27 юний 1896 г. единъ протоколъ, който протоколъ опрѣдѣли границитѣ на това блато „Варна—Гебедже“. Въ тѣзи граници отъ страна на морето е била показана граница Дерекъойскиятъ пътъ. Така съставенъ протоколътъ, билъ публикуванъ въ „Държавенъ Вѣстникъ“. Наистина, че отъ датата на обнародването на този протоколъ въ „Държавенъ Вѣстникъ“ до момента, когато се повдигна въпросътъ, че била завладѣна Варненската градска мера, минава много врѣме. Прѣди, обаче, да се повдигне спорътъ отъ страна на варненскитѣ граждани, слѣдъ напечатването на протокола, на 3 октомврий 1898 г., финансовиятъ началникъ при Варненското окръжно управление,

съ рапортъ № 11.932, съобщава на министерството, че прѣдседателътъ на комисията, която е опрѣдѣлила границитѣ на блатото „Варна—Гебедже“, му явилъ, че погрѣшно сж опрѣдѣлени тѣзи граници къмъ източната страна, отъ страна на морето, и съ това погрѣшно опрѣдѣление на границитѣ била влизала голѣма частъ отъ мерата на Варненската градска община. Пита, прочее, правителството какво да прави, и докато получи отговоръ, мировиятъ съдия, като мислилъ, че е въ право да коригира склучения отъ комисията протоколъ, свикалъ послѣдната, отива на мѣстото, състави му скица, която спомена и г. докладчикътъ и която се намира въ прѣписката въ Финансовото Министерство, и опрѣдѣля за граница на Варненското блато „Варна—Гебедже“ отъ къмъ морето Дерекъойския пѣтъ. Но понеже такива пѣтица има два: единъ стариятъ, а другъ новиятъ, то отбѣлѣзало се въ този протоколъ, че занаярѣдъ границата ще се счита стариятъ Дерекъойски пѣтъ.

Така коригиранъ протоколътъ на комисията билъ повторно изпратенъ на Финансовото Министерство и това послѣдното дава заповѣдъ да се публикува този протоколъ въ „Държавенъ Вѣстникъ“ на основание на закона. Наистина, че въ „Държавенъ Вѣстникъ“ отъ 28 ноемврий 1898 г. ние намираме този протоколъ вече публикуванъ. Отъ тази дата, т. е. отъ 28 ноемврий 1898 г., съгласно закона, тече шестмѣсечниятъ срокъ за страната, която претендира, че съ опрѣдѣленето на границитѣ сж взели частъ отъ пейнитѣ имоти. Прѣди да изтече този срокъ, Варненскиятъ общински кметъ, името на когото не искаха да споменатъ — азъ ще го спомена, той е Жеко Жековъ, — въ народняшко врѣме, прави своето заявление до правителството и казва: „чета въ „Държавенъ Вѣстникъ“, че съ коригирането на границитѣ на държавното блато „Варна—Гебедже“ вие сте взели частъ отъ Варненската градска мера. Моля ви, прочее, да не отиваме въ съдилище, отстъпите по доброволенъ начинъ заетото мѣсто“. Тѣй стои работата. И нѣщо повече: подиръ туй ходатайство на кмета финансовиятъ началникъ при Варненското окръжно управление повторно, кога го потвърдила, ходатайствува да се признае безъ съдъ мерата за принадлежаща на Варненската община. По поводъ ходатайството на кмета и финансовия началникъ, надлежниятъ министъръ нише на 30 мартъ 1899 г. съ № 1.312 на финансовитѣ власти въ Варна да се пазначи една комисия да изучи претенциитѣ на общинското управление и да донесе. Същото било съобщено и на кмета, като отговоръ на искането му. Отъ датата на съобщението за назначението на нова комисия, която да изучи претенциитѣ на Варненската община за тая мера, минава мѣсецъ, минаватъ два и нищо не става. Тогава този кметъ, на когото се хвърляше обвинение още въ онзи деншното заседание, съботашното, отъ г. докладчика, че въ негово врѣме станало опущението и което доброволно

се подие отъ нѣкои други оратори за да се хвърли нѣкаква сѣнка за недобросѣдствителностъ . . .

**Докладчикъ П. Драгулевъ:** Напротивъ, азъ не съмъ обвинявалъ г. Жека Жековъ.

**К. Мирски:** Тѣй Ви разбралъ.

**Докладчикъ П. Драгулевъ:** Може тѣй да ме е разбралъ.

**В. Димитровъ:** Недобросѣдствителностъ има въ обясненията на Варненския окръженъ управителъ Петъръ Станчевъ.

**Вен. Поповъ:** Сега азъ говоря туй, което съмъ схваналъ, г-нѣ Димитровъ, когато ставаха разискванията по този въпросъ. Азъ ще продължа, защото, мисля, г-да народни прѣдставители, че този въпросъ не може да бѣде разрѣшенъ иначе, освѣтъ като разберемъ историчията му. Защо трѣбва да се говори за добрата и лошата страна на закона, по който се опрѣдѣлятъ границитѣ на държавнитѣ мери, когато въ случая нищо нѣма да ни помогне? Прочее, като се минало много врѣме и не се получилъ отговоръ, иметътъ, името на когото споменахъ, дава една втора денеша на 2 априлий 1899 г., въ която се казва: „моля, г-нѣ министри, какво става съ тази комисия, за която ми съобщихте, че ще бѣде назначена да изучи претенциитѣ на общината“. На туй запитване телеграфически, съ № 136 отъ същата дата, 2 априлий 1899 г., Финансовото Министерство отговори: „обърнете се до финансовия началникъ, комуто е прѣдписано да разрѣши въпроса чрѣзъ назначаването на нова комисия, която да изучи претенциитѣ на варненскитѣ граждани по въпроса за мерата“. Подиръ това какво става, г-да народни прѣдставители? На първи май 1899 г., — всичко туй азъ ви разказвамъ на основание на даннитѣ, които се намиратъ въ прѣписката на Финансовото Министерство, и можете да провѣрите, да сравните, че е вѣрно, — на първи май 1899 г. комисията се конституира и почва да разпитва пакъ на основание закона стари хора, които знаятъ кждѣ и какви сж били границитѣ на тая мера. Тая комисия на първи май 1899 г., като изхожда мѣстото, държи единъ протоколъ, въ който сж минати показанията на нѣколко души околни лица, и заключава: да се остави „Орта-чаиръ“, пасбището на варненци, както е било още прѣди да се опрѣдѣлятъ границитѣ на държавното блато „Варна — Гебедже“. И тѣй, признава и тази комисия, че при опрѣдѣлението на границитѣ на блатото „Варна—Гебедже“ влиза голѣма частъ отъ мерата на гр. Варна. Но слѣдъ като се подписалъ този протоколъ отъ комисията, съобщава се пакъ въ Министерството на Финанситѣ и това послѣдното, при изучаването на въпроса повторно, намѣрило основателно искането на общината, само че не се е наело да я удовлетвори по административенъ редъ, прѣдъ видъ на издаденото единъ пѣтъ рѣшение на комисията. Съобщило се

въ общината, че този въпрос ще се уреди по законодателен редъ. За тази цѣль били поканени варненскитѣ граждани да подадатъ прошение до Министерството на Финанситѣ, а това послѣдното да го внесе въ Народното Събрание. (К. Мирски: Така е.) Съгласно тѣзи инструкции сж постѣпили и варненскитѣ граждани, поднесли тази молба още въ XI-то Обикновено Народно Събрание и, понеже тя не е могла да бѣде разрѣшена, останала е да се разрѣши въ XII-то Обикновено Народно Събрание, въ днешното заседание. И сега, слѣдователно, на насъ прѣдлежи, г-да, да разрѣшимъ въпроса, трѣбва ли при туй изложение на работата, което азъ направихъ, да се даде тази мера на варненци или не. За да се разрѣши този въпросъ споредъ, мого разбирање, на основание на даннитѣ, които ви изложихъ, трѣбва да разрѣшимъ другъ единъ въпросъ: спечелила ли е държавата право върху тази мера съ обстоятелството, че протоколътъ, който е билъ съставенъ за опрѣдѣление на границитѣ, е влягълъ ужъ въ законна сила, съ други думи, че общината като заинтересована не е упражнила своето право въ 6-мѣсечни срокъ, прѣдвиденъ въ закона? Защото, ако разрѣшимъ този въпросъ въ смисълъ, че наистина въ случая общината е изгубила правото, ние се намираме прѣдъ едно държавно имуществъ, а нѣкъ на основание на конституцията всѣкакви държавни имоти може да се отстъпятъ само съ законъ. Ако обаче разрѣшимъ въпроса друго-яче, пакъ възъ основање на даннитѣ, въ смисълъ, че ние прѣдъ насъ още нѣмаме доказателства че има имотъ държавенъ, тогава ще разрѣшимъ въпроса иначе, тогава ще признаемъ, че Варненската градска община е била притежателка и е понастоящемъ на туй пасбище. Сега моето мнѣние по въпроса, има ли спечелено право отъ страна на държавата, е, че нѣма. Нѣма, и ето защо: Ако помните, азъ ви казахъ, че пръвъ пътъ, когато сж били опрѣдѣлени границитѣ на държавното блато „Варна-Гебедрже“ и когато протоколътъ е билъ публикуванъ въ „Държавенъ Вѣстникъ“, изтекълъ е дѣйствително 6-мѣсечниятъ срокъ и варненци мълчатъ. Обаждатъ се тѣ тогава, когато се коригира рѣшението на комисията по инициативата на мировия сѣдия и въ тази именно корекция съглеждатъ, че се нарушава тѣхното право на собственостъ върху мерата, като се опрѣдѣлятъ нови граници, и, слѣдователно, отъ този моментъ тече за общината 6-мѣсечниятъ срокъ, въ който да прѣдлави претенциитѣ си. Направили ли сж тѣ туй нѣщо? Отъ книгата, които ви цитирахъ, квадратно е доказано, че наистина въ 6-мѣсечни срокъ тѣ сж прѣдъявили своето право. (Д. Филовъ: Прѣдъ кой сѣдъ?) Тѣ сж прѣдъявили своето право, дали сж да се знае, че мерата е тѣхна собственостъ, и защото не искали да водятъ процесъ въ сѣдилищата, да избѣгнатъ разноскитѣ, молили Финансовото Министерство да уреди този въпросъ по добъръ начинъ прѣди да изтече срокътъ. И телеграмитѣ на кмета сж дадени прѣди да изтече срокътъ.

И Финансовото Министерство, правителството собствено, съ книгата, които ви цитирахъ, казва: „да, признаваме това ваше право и ние сме съгласни да не отивате въ сѣдилищата да харчите пари, затуй назначаваме повторно комисия за да се свърши по миролюбивъ начинъ“. При туй положение, г-да народни прѣдставители, менъ ми се струва, че ние нѣмаме имотъ държавенъ, а имаме имотъ общински, който трѣбва да се отстъпи на общината, да ѝ се остави като общински. Тукъ и дума не може да става за отстъпване на нѣкакъвъ държавенъ имотъ, отъ какъвто общината нѣма нужда засега; тя има доволно свои имоти за да посрѣща нуждитѣ си. И напразно е, слѣдователно, натякването на ония господа, които мислѣха въ днешното заседание, както и въ заседанието отъ миналата сѣбота, че тукъ се прави отъ държавата голѣма жертва за варненци. Напразни сж така сжщо и натякванията на г. Драгиева въ миналото заседание, когато се чудѣше какъ така варненци, които иматъ толкова адвокати, да не се погрижатъ за себе си, да пропуснатъ срока и чакъ слѣдъ толкова години да се сѣтятъ. Не, варненци, дали затуй че иматъ толкова адвокати, или затуй защото знаятъ да си пазятъ интереситѣ, на врѣме сж запазили своето право, както ви цитирахъ съ дати и номера на книга. (Н. Константиновъ: Да го докажатъ прѣдъ сѣда!) Ето защо азъ моля почитаемото народно прѣдставителство да приеме тази молба на Варненската градска община и да признае, че туй пасбище е било и е понастоящемъ общинско.

**К. Мирски:** Азъ нѣма да говоря, г-да народни прѣдставители, защото ще трѣбва да ви отегча. Никаква милостъ нѣма да се прави на гр. Варна; гр. Варна даже нѣма никакъвъ доходъ отъ туй пасбище. Миналата сѣбота се говори, че 5 л. глоба сж взимали въ полза на общината и не знамъ какво — всичко това не е вѣрно. А нѣколкото варненци, които иматъ крави, пасатъ си тамъ добитѣка, безъ да имъ е взимала никой пътъ Варненската градска община за това нищо. Всички факти, които изложи г. Венедиктъ Поповъ, сж вѣрни и азъ ги поддържамъ напълно.

**Д. Драгиевъ:** Г-да прѣдставители! Макаръ и да стана повече отъ часъ врѣме какъ се занимаваме съ тоя въпросъ, възникналъ е разискванъ миналата сѣбота, но, споредъ мене, той си стои сѣ още на онуй мѣсто, на което бѣхме го оставили въ миналото сѣботашно заседание. Наистина, ние досега сме рѣшавали въпроси за мери, но прошењето на Варненската община по тая мера съвсѣмъ се отличава отъ прошењията отъ такъвъ характеръ, съ които сме се занимавали досега. Какво сж искали досега тия или ония общини за тази или онази мера? Тѣ сж казвали: „държавата притежава еди-кой соватъ, държавата притежава еди-кой мера, дайте ни я даромъ, или дайте ни я съ пари“.

Това сж искали досега градските или селски общини. Тѣ не сж казвали: „това е наше, дайте ни го“; но сж казвали: „това е на държавата, дайте ни го даромъ, или ни го продайте“. Ние имаме право да продаваме на основание чл. 5 отъ закона за държавнитѣ земи и пасбища, който казва: (Чете.) „Ако на нѣкои села меритѣ или работнитѣ земи би се оказали недостатъчни за поминѣка на жителитѣ имъ, на такива села могатъ да се отстъпватъ части отъ съпрѣдѣлитѣ държавни земи само съ разрѣшение на Народното Събрание по ходатайството на Финансовото Министерство.“ Всички наши досегашни рѣшения отъ такъвъ родъ сж се основавали на тоя членъ отъ закона. Какво иска сега Варненската община? Варненската община иска друго нѣщо. (К. Мирски: Не чухте ли показанията на г. Дукова?) Показанията на г. Дукова ги чухъ, но тѣ бѣха за собственостъ; той искаше да ни увѣри, че това мѣсто е на гр. Варна. Тия показания биха си имали мѣстото прѣдъ единъ съдъ, или комисия, която разрѣшава въпроса за собственостъ, но не и прѣдъ едно народно събрание, което може да отстъпва държавни имоти, а не да разрѣшава въпроси за собственостъ. Какво иска Варненската община? Варненската община не ни казва, че тая мера е държавна, дайте ми я, или ми я продайте; тя ни казва друго нѣщо: тая мера е, казва, моя, влѣзла е въ границитѣ на нѣкакътъ си държавенъ имотъ по погрѣшнитѣ показания на тия или ония лица, по погрѣшнитѣ рѣшения на тая или оная комисия. Е добръ, ясно е опрѣдѣлено отъ закона за меритѣ, въ чл. 6, какъ трѣбва да се разправи тая работа. Ето какво гласи чл. 6: (Чете.) „Ако нѣкои частни лица или цѣли общини би претендирали, че частъ отъ тѣхнитѣ земи сж влѣзли по рѣшенията на комисията въ състава на съпрѣдѣлитѣ държавни земи, такива лица или общини могатъ да получатъ спорната земя обратно само слѣдъ съдебно рѣшение, но тѣ сж длъжни за това да прѣдъявятъ искъ най-късно 6 мѣсеца слѣдъ обнародването на това рѣшение въ „Държавенъ Вѣстникъ“. Ето така стои и въпросътъ, който повдига варненското прошение. Варненци искатъ своята земя отъ Народното Събрание. Е добръ, ние не можемъ да имъ я дадемъ; да се обърнатъ къмъ сждилищата: тѣ сж, които разрѣшаватъ въпроситѣ за собственостъ на всичкитѣ общини и на всички частни лица въ България. И ние нѣма защо днесъ да привилегироваме Варненската община, да се обръщаме въ сждилище и да имъ даваме тѣхната земя. Вихме могли да имъ отстъпваме държавна земя, но не можемъ да имъ даваме тѣхната земя. Можемъ обаче да имъ възстановимъ срока за обжалване. Това е всичко, което можемъ да направимъ. Ако ли ние отидемъ да послушаме онова рѣшение, което ни докладва г. Драгулевъ, или да послушаме въобще тия г. г. прѣдставители, които искатъ да дадемъ на Варненската община своята ѝ земя, ако направимъ това, ние си присвояваме правото на сждилище и нарушаваме чл. 6 отъ за-

кона. Отмѣнитѣ по-напрѣдъ чл. 6 отъ закона за опрѣдѣление държавнитѣ земи и пасбища, и само тогава ще имате право да вземете такова едно рѣшение, което е отъ правото, отъ компетентността на сждилищата. Азъ намирамъ, че не може Народното Събрание — съ рискъ да влѣзе въ правата на сждилищата, съ рискъ да наруши закона, който не е отмѣненъ, а е въ сила за всички общини — не може да вземе такова рѣшение, което ни се иска отъ комисията и нѣкои прѣдставители.

**А. Влажковъ:** Г-да прѣдставители! Азъ искахъ думата за едно обяснение къмъ г. Димитрова. Той каза, че хаберъ сме нѣмали отъ работата. Ние мислимъ, че по-добросъвестно си изгледиваме дълга, като народни прѣдставители, отколкото тѣхъ, като адвокати. На г. Димитрова е тъмно въ интереса да ссаватъ между една или други общини спорове, или между общинитѣ и държавата, за да има дълга да се завеждатъ, да се сждатъ, защото тѣ сж адвокати. Азъ мисли, че той не говорѣше сериозно по тоя въпросъ, а говорѣше като адвокатъ. Ние изгледиваме добросъвестно дълга си, защото той гледа да се сждатъ, а иначе би било въ ущърбъ на неговитѣ интереси като адвокатъ. Затова азъ повтарямъ да кажа, че ние трѣбва да си изгледимъ дълга добросъвестно като народни прѣдставители: да ги улеснимъ отъ всеко затруднение, да се отпусне това пасбище на варненци.

**Д. Колевъ:** Г-да народни прѣдставители! Азъ нѣма да говоря по прошениято, а само ще напомня на г. г. прѣдставителитѣ, че отъ обясненията, които даде г. Венедиктъ Поповъ, се вижда, че тази спорна мера не е на варненци, а частъ отъ нея — частъ отъ тази мера е била на варненци, а не цѣлата. Варненската община иска 15,000 декара пространство и иска да каже, че цѣлото това пространство е било варненско. (Вен. Поповъ: Колко сж декаритѣ се вижда въ скицата. Недѣйте се лови за думитѣ.) Тѣй щото, азъ наистъ настоявамъ, че ако иматъ право, да се отнесатъ до сждилището. Ние ще направимъ само едно добро на варненци — да имъ възстановимъ срока.

**Министъръ М. Сарафовъ:** Г-да народни прѣдставители! Азъ благодаря на г. Венедикта Поповъ, че докладътъ, който азъ имахъ да направя, той го направя, защото, както виждамъ, той е изучилъ дѣлото по-подробно отъ мене. Трѣбва да ви кажа, че никога не съмъ се занимавалъ съ подробности по това дѣло. И това, което г. Владимиръ Димитровъ авансира, мене самия изненада. Никога не съмъ считалъ, че въпроса за частъ отъ богатото „Варна — Гебедже“ може да съставлява прѣдметъ на партизанство, и никога не съмъ се занимавалъ и давалъ инструкции по него. Вѣрвамъ, че мой прѣдшественикъ г. Каравеловъ и той така е гледалъ на тоя въпросъ. Отъ изложението, което направя г. Венедиктъ Поповъ, се вижда, че не само

ние сега и коалиционното правителство, но и прѣдпнитѣ правителства сж признавали правото на гр. Варна, че по погрѣшка е взета частъ отъ тая мера за държавна. Азъ и миналия пътъ ви казахъ, когато стана въпросъ за рѣшаване на тая работа, че се сѣщамъ на общото впечатление, че министерството така е изучило работата и така ми е докладвано, въобще че тая частъ отъ пасищата трѣбва да се признае на варненци. Подробности не зная. Отъ дѣлото, което сега земахъ отъ г. Владимира Димитровъ, виждамъ, че дѣйствително окръжниятъ управителъ въ Варна е направилъ една спогодба съ наемателя на туй пасище. Той, управителъ, въ едно свое изложение, въ единъ рапортъ, който е писалъ по този въпросъ въ министерството, казва, че постоянно има борба между варненскитѣ граждани и наемателя на блатото. Споменува даже, че държавата е осждена единъ пътъ на 1.000 л. обезщетение, защото не била въ състояние да запази блатото или пасището тѣй, както е прѣдадено на наемателя, че и по-нататѣкъ варненци постоянно нарушавали правата му. И окръжниятъ управителъ заключава: вмѣсто да бждемъ заставени на всѣка минута да имаме разпавии съ наемателя да пазимъ този имотъ, и да го пазимъ за наемателя, и да бждемъ изложени на загуба, азъ намѣрихъ, че такава една спогодба е добра и я направихъ, и отъ дѣлото така сжщо видѣхъ, че по-сетнѣ Министерството на Финанситѣ е одобрило тази спогодба.

**В. Димитровъ:** На коя дата е одобрило тия дѣйствия на окръжния управителъ?

**Министъръ М. Сарафовъ:** Пакъ въ февруарий—нѣщо 10 дена по-сетнѣ.

**В. Димитровъ:** Прѣди изборитѣ, значи. (Отъ дѣсницата: Е е е!)

**Министъръ М. Сарафовъ:** Но това нѣма никакво значение. Азъ ви заявявамъ, че незная прѣди изборитѣ да е ставало дума въ министерството по тоя въпросъ; азъ се не сѣщамъ да съмъ го рѣшавалъ.

**Д. Драгиевъ:** Защо не мълчите тогава!

**Прѣдседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** Г-нъ Драгиевъ! Нѣмате думата.

**Министъръ М. Сарафовъ:** Азъ ви казвамъ право, че не се сѣщамъ кога е подписано това писмо, за него не ми е особено докладвано. То е такава една обикновена текуща работа, станала въ министерството, щото, безъ особенъ нѣкой докладъ, писмото е прѣминало и е одобрена направената между управителя и наемателя сдѣлка. Необяснимо ми се вижда, дѣто се даде такова голѣмо значение на този въпросъ въ днешнитѣ дебати. Ние сме гледали на него — повтарямъ още единъ пътъ — като на една строга държавна работа, само като

на единъ въпросъ на вземане-даване между общината и държавата. Азъ ви моля, обаче, да се не съгласявате съ мнѣнието на г. Венедикта Поповъ — да сметете, че понеже Варненскитѣ градски кметъ на една дата, която пада вътрѣ въ срока отъ 6 мѣсеца — слѣдъ второто опрѣдѣление на границата, — е направилъ заявление до министерството, то да се счете, че чл. 6 на закона е изпълненъ отъ страна на Варненската община, и, слѣдователно, да го считаме като държавенъ имотъ. Недѣйте се съгласява на туй мнѣние, защото законътъ е изриченъ въ туй отношение. Не е достатъчно да се отнесатъ само къмъ министерството, и министерството може би да приеме това заявление, но иска се да се отнесатъ къмъ сѣдебнитѣ учрѣждения. (К. Мирски: Така.) Варненската община не е направила това — по какви причини, не мога да зная: може да е по погрѣшка, може да не е по погрѣшка, може да е счела, както каза уважаемиятъ г. Венедиктъ Поповъ, че тя е изпълнила формалноститѣ; но въ всѣки случай тукъ е пропуснатъ единъ срокъ, чл. 6 отъ закона не е съблюденъ и ние трѣбва днесъ да рѣшимъ да се даде право на общината и да се приеме онуй прѣдложение, което Министерството на Финанситѣ прави. Това е, най-послѣ, едно формално прѣдложение, направено отъ Министерството на Финанситѣ, и азъ моля г. г. народнитѣ прѣдставители него да гласуватъ.

Понеже се повдигна още единъ пътъ въпросътъ, да се даде на общината само правото на срокъ, за да може да обтѣжва, считамъ за нужно още единъ пътъ да се повѣрна на тази работа. Недѣйте, г-да народни прѣдставители, да отварятъ вратитѣ за разноски, съ които се товари и общината, и държавата. (Д. Драгиевъ: Законътъ го изисква, г-нъ министре!) Сѣ въ този докладъ, който сега чета, отъ Варненския окръженъ управителъ, намирамъ, че по тази работа е имало нѣкакво кадийско рѣшение отъ 1273 г. по Хеджра —сега го виждамъ това нѣщо — и туй кадийско рѣшение, като опрѣдѣля границитѣ на извѣстни мери за селата, показва и границата на варненската мера и тази граница на мерата се съгласява съ онова, което министерството сега ви прѣдлага, т. е. „Орта-чаиръ“ да остане за Варна.

Спомена се по-напрѣдъ единъ случай за даване само на срокъ, че по сѣдебенъ редъ да си отиде работата. Г-да народни прѣдставители! Тукъ единъ отъ уважаемитѣ прѣдставители, струва ми се г. Вжжаровъ, спомена едно дѣло за Гурмазово и Божурище, дѣто Народното Събрание е дало срокъ. Азъ тогава още направихъ забѣлѣжка: не вѣрвамъ — азъ не зная точно рѣшението на Народното Събрание, не вѣрвамъ да е дало само срокъ Народното Събрание, — но, доколкото зная отъ дѣлата въ министерството, Народното Събрание трѣбва да е рѣшило втора комисија да отиде да опрѣдѣли границитѣ на тази държавна земя. (Н. Гимиджийски: Тѣй е рѣшението.) Тѣй е. Вѣрното е,

че втора комисия отиде. И знаете ли какво излезе? Земигѣ, които ние сме владѣли въ продължение на 23—24 години, за които никой нѣкой път не е проявявалъ нѣкаква претенция, които по-напрѣдъ, прѣди държавата да направи тамъ свои имоти, да създаде депото, е давала държавата подъ наемъ дълги години, излезѣха сега съ околни людѣ да установяватъ, че  $\frac{2}{3}$  отъ този имотъ не е държавенъ. Азъ не бѣхъ доволенъ отъ рѣшението на първата комисия, назначихъ втора — но и тя същото направи. Онѣзи свидѣтели — защото и по-напрѣдъ, прѣди 20 и толкозъ години, пакъ съ околни людѣ се установила границата на този имотъ, — онѣзи свидѣтели, които можаха да свидѣтелствуватъ въ полза на държавата, изчезнаха, а останаха свидѣтели, които свидѣтелствуватъ само въ полза на отдѣлни личности, забѣлжете, не на общината, и прѣдлежи да се разпрѣсне този имотъ, почти да се разстрои депото и не знае сега правителството какво рѣшение ще вземе по него; досега още не е взело нѣкое рѣшение. Та, ако рѣшите и въ този случай да дадете само срокъ, особено при тѣзи обстоятелства, които имаме, за Варна, азъ ви казвамъ, то е само да даде Варненската община на адвокати работа, за да дадемъ и ние на държавния адвокатъ тамъ работа и да се протакатъ работата.

Азъ ви моля, прочее, да приемете рѣшението, което ви се прѣдлага отъ Министерството на Финансите. (Д. Петковъ: Какво е то?) То се чете, но азъ ще ви го повтори пакъ: да се счита, че „Орта-чаиръ“ отъ това пасбище е собственост на Варненската община.

**Д. Филовъ:** Отъ обяснения на г. министра се вижда, че и той е съгласенъ съ това, което азъ поддържахъ. Но менѣ ми се вижда странно, дѣто настоява да се гласува такава законодателно прѣдложение, което не е раздадено на народнитѣ прѣдставители и не е минало ония стадии, които се изискватъ да мине такова едно прѣдложение за да може да се узакони. Ето защо азъ мисля, че слѣдъ това г. министърътъ ще трѣбва да сезира изново Народното Сѣбрание съ този въпросъ, по формаленъ редъ, както се изисква по закона.

**Министъръ М. Сарафовъ:** Г-да народни прѣдставители! Менѣ ми се струва, че уважаемиятъ г. Филовъ не е правъ; защото ние продаваме държавни имоти съ рѣшение; нѣма законодателно прѣдложение. Имаше лани едно прѣдложение отъ г. Мирски, щото продаването на държавнитѣ имоти да става съ формално законодателно прѣдложение, но това още не се е въвело у насъ, и досега, въобще, всички държавни имоти, каквито има да сме продали, даже и договори правихме, тѣ прѣминаха само на едно четене. И понеже туку имаше едно прошение отъ Варненската община и по него случай Министерството на Финансите е направило прѣдложение, то азъ моля да се приеме туй прѣд-

ложение. Нѣкои господа ме питаха. Ето рѣшението, което прави Министерството на Финансите: (Чете.) „Разрѣшава се на Финансовото Министерство да изключи отъ границитѣ на Варненското държавно блато, опрѣдѣлени прѣзъ 1896 г., мѣстността „Орта-чаиръ“, съставляюща частъ отъ Варненската градска мера и въграничена погрѣшно въ прѣдѣлитѣ на това блато.“ (Гласове: Да се вотира!)

**Прѣдседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** Прѣди да положа на гласуване прѣдложението на проше-тарната комисия, одобрено отъ Министерството на Финансите, азъ смѣтамъ за нужно да ви съобща, че сж постѣпили двѣ прѣдложения: едното отъ г. Филова и другото отъ г. Константинова. На основание чл. 50, пунктъ 2, отъ правилника, ще положа на гласуване най-напрѣдъ тия прѣдложения.

Г-тъ Филовъ прѣдлага: (Чете.) „Заявлението на варненскитѣ жители, като безпрѣдметно, се оставя безъ разглеждане, а надлежниятъ министъръ да внесе законодателно прѣдложение за узаконение на направеното отъ него отстъпване на въпросната мера на варненскитѣ жители.“ Които сж за туй прѣдложение на г. Филова, да вдигнатъ рѣка. (Меншество.) Не се приема.

Прѣдложението на г. Константинова има слѣдующето съдържание: (Чете.) „Да се възстанови срокътъ за доказване правото на собственостъ върху претендираната отъ тѣхъ въ блатото около 15.000 декара мера „Орта-чаиръ“ прѣдъ сѣдницата.“ Който е за това прѣдложение, да вдигне рѣка. (Меншество.) Не се приема.

Прѣдложението на проше-тарната комисия, прието отъ г. Министра на Финансите, има слѣдующето съдържание: (Чете.) „Разрѣшава се на Финансовото Министерство да изключи отъ границитѣ на Варненското държавно блато, опрѣдѣлени прѣзъ 1896 г., мѣстността „Орта-чаиръ“, съставляюща частъ отъ Варненската градска мера и въграничена погрѣшно въ прѣдѣлитѣ на това блато.“ Който е за туй прѣдложение, да си вдигне рѣката. (Болшинство.) Приема се.

Давамъ 5 минути отидихъ.

(Слѣдъ отидихъ.)

**Прѣдседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** (Звъни.) Засѣданieto продължава.

**Г. Василевъ:** Нѣма достатъчно число народни прѣдставители.

**Прѣдседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** Понеже нѣма нужния кворумъ, то ще вдигна засѣданието. (Министъръ М. Сарафовъ: Има нужното число прѣдставители.) Нѣма; 57 души сж.

**Министъръ М. Сарафовъ:** За понедѣлникъ ще имаме продължение отъ днешния дневенъ редъ и послѣ двѣтѣ прѣдложения, които сж разглеждани

въ финансовата комисия, за освобождаване отъ мито и общински налогъ вносимитѣ отъ странство материали за парното отопление на духовната семинария и за освобождаване отъ мито и общински налогъ подаренитѣ отъ императорското руско дружество на Русенското гимнастическо-плувателно дружество „Юнакъ“ единъ комплектъ прибори за спасяване давящитѣ се.

**В. Кръстевъ:** Азъ ще помоля почитаемото бюро да даде спѣшность на моето предложение за отмѣнение чл. 6 отъ закона за опредѣленіе границитѣ на държавнитѣ имоти.

**Прѣседателствующъ Д-ръ А. Ходжевъ:** Трѣбва Вашето предложение за спѣшность да се подпише отъ 10 души народни прѣдставители и тогава да поискате спѣшность и да рѣши Събранието.

Значи, остава сжщиятъ дневенъ редъ съ прибавление двѣтѣ прѣдложения на г. Министра на Финанситѣ, за които той сега спомена, и на второ четене доклада на комисията по Министерството на Правосъдието за измѣнение закона за нотариуситѣ и закона за сждопроизводството по углавнитѣ дѣла, които сж подсждни на мировитѣ сждии.

Засѣданието се вдига.

(Вдигнато въ 5 ч. и 55 минути вечерта.)

Прѣседателъ: **Д. Цанковъ.**

Подпрѣседатели: { **А. Франгя.**  
**Д-ръ А. Ходжевъ.**

Секретаръ: **П. Шоповъ.**

Началникъ на Стенографическото бюро: **Т. Гълъбовъ.**